

DOMOVINA

Oglasi:

Za 1 mm × 60 inseratnega stelpiča mali Din 0-20, uradni D 0-30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0-50. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, polletno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

POZOR!

Današnji številki smo priložili za vsakega naročnika po eno položnico. Kakor smo že v zadnji številki razložili, prosimo, da nam pridobi vsakdo čez binško praznike vsaj po enega novega naročnika.

Naročnina znaša za ¼ leta 9 Din, za ½ leta 18 Din, do konca tekočega leta pa 21 Din. Upamo, da naša prošnja ne bo zastoj.

Upravništvo «DOMOVINE» v Ljubljani,
Prešernova ulica št. 54.

Obrekovalci ministra dr. Žerjava na zatožni klopi

V petek se je vršil v Ljubljani občni zbor «Jadranske banke», na katerem je njen ravnatelj Kamenarovič na široko razkladal, kako sta gospodarila v tem zavodu prejšnja ravnatelja Praprotnik in dr. Kavčnik, ki sta sedaj ravnatelja konkurenčnega podjetja, Slavenske banke v Zagrebu. Govoril je tako, da sta ta dva vložila proti njemu tožbo zaradi žaljenja časti. Ta stvar nas ne zanima mnogo; bančni ravnatelji naj take stvari sami med seboj opravijo. Če ne zmorejo sami tega dela, naj si najamejo advokate, ki jim bodo prav radi rešili spore pri sodišču. Ravnatelj Kamenarovič pa je to gospodarsko zborovanje porabil tudi za politiko. In o tem moramo izpregovoriti.

Ministru dr. Žerjavu je očital, da porablja svoje mesto za boj proti «Jadranski banki», in namigaval je nekako tako, kakor da bi tudi on za sebe porabil kaj denarja, ki ga je lansko leto ta banka dala za napredne politične in prosvetne namene. Ker proti dr. Žerjavu ni mogel navesti nobenih dokazov, mu je v glavnem izkušal krasti čast s tem, da je najprej naslikal razmere v banki z blatom, potem pa je ministra dr. Žerjava potisnil sredi blatne stene.

Takoj nato je v ponedeljek prišel dr. Žerjav z Gorenjskega, kjer se v Begunjah pri Lescah zdravi, v Ljubljano, da zahteva osebno pri državnem pravdniku uvedbo kazenske preiskave proti Kamenaroviču in listom, ki so njegov obrekojoč govor ponatisnili. To se je tudi zgodilo in sedaj bo bančni ravnatelj imel priliko, da tudi dokaže ali pa prejme zaslužen kaznen. Zgodilo se bo zadnje; kajti vse delovanje in življenje dr. Žerjava je tako vzvišeno nad vsak dvom o njegovi poštenosti in ne-sebičnosti, da bi bila vsaka beseda v tem oziru odveč. Sedaj pravijo, da se je Kamenarovič zaletel, ko je udrihal tudi po dr. Žerjavu in da so ga zagrizeni in brezvestni ljudje spravili na kriva pota obrekovanja. Na stvari pa vse to nič ne izpremeni in bo le olajševalno za Kamenaroviča, ako bo svojo zmotno odkrito priznal, izpregovorjene obdolžitve pa preklical.

Vsak pošten človek obsoja, da se je ravnatelj «Jadranske banke» tako daleč spozabil in napadel dr. Žerjava. Osebni sovražniki doktorja Žerjava in njegovi politični nasprotniki so se te afere (komedije) strašno razveselili, misleč, da bodo sedaj drju. Žerjavu njegovi krepki politični zobje polomljeni.

nove nade, kakršnih nista poznala dotlej. Bolj ko sta izgubljala denar, bolj sta si ga želela. Čim ubožnejša sta postajala in čim manj sta imela, tem trdovratneje sta mislila na to, kako bi obogatela in prekosila drug drugega. Dala sta se zapeljati v vsako sleparijo in sta leto za letom tudi stavila v vse tuje loterije, katerih srečke so kar v kupih krožile po Seldvili. Nikoli pa nista dobila niti vinarja dobička, ampak sta vedno slišala le o tem, kako dobivajo drugi ljudje. To je seveda le še bolj palilo njuno strast, vsled česar jima je tem hitreje izginjal denar. Od časa do časa so si Seldvilčani privoščili to šalo, da so obema kmetoma prodali isto srečko, ne da bi vedela drug za drugega. Tako sta oba upala, da s pomočjo srečke uničita in zatarteta drugega.

Polovico svojega časa sta prebila v mestu, kjer je vsak imel v svoji zakotni krčmi lasten tabor. Tam sta

Čez dva dni so pa že obrnili v svoji pisarni — le «Domoljub», «Narodni gospodar» in drugi bodo najbrž šele ta teden zatulili — in začeli besede «nazaj jemati», ko jim je začel stopati minister doktor Žerjav na prste. Zanimivo je tudi, da se je celo «Slovenski Narod» polakomnil na denar in da je proti veliki nagradi mnogo tisoč kron prinesel plačano poročilo «Jadranske banke» o občnem zboru, v katerem je bil napaden doktor Žerjav in JDS. Nikdo ni pričakoval te nezvestobe napram najodličnejšemu in najzaslužnejšemu voditelju slovenskih naprednjakov.

Kje si je kdaj stari Tavčar mislil, da bo njegov list na tako grd način pljuval na vso njegovo narodno in napredno preteklost.

Kakor že povedano, leži glavni vzrok napadov na dr. Žerjava v tem, da misli ravnatelj «Jadranske banke» Kamenarovič, da preganja dr. Žerjav to banko. Dr. Žerjav sam pravi, kako neumna je ta misel, ker on je čez pet mesecev ležal težko bolan v postelji in šele zadnje tedne je začel polagoma vstajati, četudi še ne more vršiti svojih poslov niti kot minister, niti kot poslanec, dasi ga vse javno življenje zelo zanima. Govori se pa tudi, da stoje za napadom na dr. Žerjava še druge nevidne moči, ki bi rade ustanovile v Sloveniji radikalno stranko, menda zato, ker je še premalo strank. Naj si bo kakor hoče, eno je doslej gotovo: ravnatelj Kamenarovič ima velike skrbi in mora letati na sodnijo. Doleta pa ga bo prav kmalu zaslužen kaznen.

Zdelo se nam je potrebno, da stvar bolj podrobno obrazložimo, ker vemo, da se bo tudi na deželi začela zoper najboljšega slovenskega sina, našega najodličnejšega

poslanca ministra dr. Žerjava in JDS. ostudna gonja. Prosimo prijatelje, da nam vsak slučaj s pričami sporoče, ako bi kdo preveč stegoval jezik in hotel tudi le kaj namigavati čez čast dr. Žerjava. Tekom par dni bo tak obrekovalec že na zatožni klopi.

Naš Korotan

Kdor pomisli nazaj na dneve navdušenja, ki je vladalo o priliki zbiranja podpisov za majniško deklaracijo, skoro ne more razumeti današnjega delovanja nekaterih naših strank. Tiste dni smo trdno upali, da so klerikalci opustili svojo črnorumenno vdanost in se res z dušo in s telesom oprijeli narodne misli. Zivelimo v nadah, da se v trenutku, ko dobimo svojo lastno državo, sestanemo v pošteni tekmi pri delu za blagor Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Komaj je bila uresničena želja našega naroda, je že jel klerikalizem snemati svojo narodnost in kazati pravi obraz. Namesto da bi ljudstvo poučevali in vsak po svojih močeh pomagali, da pride država čim prej iz nadlog, ki danes more ves svet, so začeli izrabljati položaj, ki je res dostikrat neprijeten. Klerikalcu ne pride na misel, da bi poučil ljudi in jim razložil, da so težkoče prehodnega gospodarstva neizogibno zlo, ki ga je rodila vojna in ga more premagati samo delo in skromnost. Kdo naj bi zameril preprostem nevednemu človeku, če toži, da stane danes kilogram sladkorja 60 kron in pri tem vali krivdo na Jugoslavijo, češ «včasih je bilo boljše». Ne, takemu preprostem človeku ni zamera, pač pa lopovskemu hujskaču, ki kar hlasta po sličnih besedah in potem zavaja ljudi v zmote in na napačna pota. Takega zločinskega početja državna oblast ne bi smela mirno trpeti. Zločin pa zasluži ka-

G. Keller-I. Albrecht:

Romeo in Julija na kmetih

(Nadaljevanje 4.)

Ker sta se lovila za prazen nič, sta padla oba v roke najhujših in najbrezvestnejših mešetarjev, ki so brezmejno napihnili njuno domišljijo, že itak polno same nespameti. V prvi vrsti so bili to postopači iz mesta Seldvile, ki jim je bilo tako početje vsakdanji kruh. Kmalu je imel vsak cel kup mešetarjev, opravljalcev in svetovalcev okrog sebe. Vsi so znali na stotero načinov odnašati denar. Na onem koščku zemlje, obloženim s kamenjem, je spet rasel cel gozd kopriv in osata. Zato je bil tisti svet samo še prva kal in le temelj zapleteni zgodbi in zapletenemu življenju. Dva petdesetletna možaka sta dobivala nove navade, nove običaje, nova načela in

pustila, da so ju vlekli najbolj propadli in najbolj zakotni sleparji za nos, ju razburjali in jima povzročali naravnost bedaste stroške. Pri tem jima je vendar skrivaj krvavelo srce. Ker sta pravzaprav samo onadva živela v tem sporu, sta hotela veljati kot nespametna. Posrečilo se jima je tudi, da sta predstavljala prav izrazite norce in da ju je tudi vsakdo smatral za take. Drugo polovico časa sta ozljovoljena preživela doma ali pa pri delu. Pri tem sta hotela z zlim in divjim pretiranjem dohieteti zamujeno in sta na ta način odgnala od sebe vsakega rednega in zanesljivega delavca. Zaradi tega je šlo naglo z njima rakovo pot. Predno je minulo deset let, sta tičala oba od pete do temena v dolgovih in stala kakor dve štoklji samo na eni nogi vsak na pragu svojega posestva, odkoder bi ju lahko odpihnili najrahljši vetrič. Kakor tudi pa se jima je godilo, sovraštvo med njima

je rastlo od dne do dne. Kajti sleherni je mislil, da je nasprotnik povzročitelj njegove zle usode, in ga je smatral za smrtnega sovražnika in omračenega nasprotnika, ki ga je hudič namenoma samo zato poslal na svet, da bi uničil njega. Kadar sta se le od daleč zagledala, sta že jela pljuvati. Noben član družine, ne žena, ne otrok, ne posli niso smeli spregovoriti z nobenim članom sosedove družine, sicer se jim ne bi godilo dobro.

Zeni sta se obnašali zelo različno ob času ubožanja in splošnega gospodarskega propada. Martijeva žena, ki je bila mehke narave, ni prenesla propasti in je shirala in umrla, še predno je dopolnila njena hčerka štirinajsto leto. Mančeva žena pa se je nasprotno prilagodila novemu načinu življenja. Da bi bolj gotovo veljala za slabo družico, ni imela drugega posla, nego v polni meri razviti vse napake, ki so jo te-

zen! Koliko nedolžnih ljudi je že moralo prestopiti prav občutne denarne in zaporne kazni, ker so v svoji nepoučenosti nasedli klerikalnim klevetam in jih lahkomišljeno ponavljali! Takšno je klerikalno delo! Zabavljati, rovariti, hujskati, ščuvati, rogovilili, v pravem trenutku pa rep med noge in smuk pod klop!

Če nas to boli tukaj doma, kako mora boleti šele one naše rojake, ki so tako nesrečni, da jim za enkrat še ni dano bivati pod svobodnim solncem jugoslovanskim. Mislim predvsem na našo nesrečno Koroško. Poročila iz te nesrečne pokrajine so dannadan obupnejša! Naš narod je tamkaj popolnoma brezpraven, nebogljen igrača v rokah vsenemškega nasilja, ki hoče po davno zasnovanem načrtu zabrisati v slovenski Koroški zadnje slovensko sled.

Klerikalci radi govore o rimskem papežu, ki goji enako ljubezen do vseh narodov. Kakšno ljubezen nam rimski klerikalizem posveča v onih pokrajinah naših, ki so sedaj v mejah Italije, o tem je »Domovina« že parkrat poročala. Naj danes sledi še poročilo iz Koroške. «Iz nekaterih slovenskih cerkva so izbacili slovenski jezik popolnoma, drugje so zopet uvedli v cerkev nemščino, četudi je v celi fari komaj par Nemcev in še ti niso domačini, ampak priseljenci. Nekaj cerkva so popolnoma ponemčili, v druge so uvedli dvojezičnost po zgledu koroških šol. V slovenske cerkve so uvedli nemško pridigo, nemško molitev in nemško petje. Zdi se, da se vračajo na Koroško stari časi, o katerih je pisal te dni koroški katoliški nemški list: »Za časa Karla Velikega so Slovenci imeli še večino dežele v posesti. Breže (mesto na koroško-štajerski meji, kjer danes ni več sledu o Slovencih! Op. ured.) so bile tedaj še slovenske. Ponemčenje in pokristjanjevanje je šlo roko v roki. Vsak misijonar je bil hkratu tudi ponemčevalec.»

Vendar torej enkrat priznanje! Klerikalen nemški list torej prizna kar naravnost in brez sramu, da misijonarjem ni bilo do vere. Misijonarji so bili samo dobrodošlo orožje v rokah nemškega nasilja, ki je bilo lačno slovenske zemlje.

Potemtakem se ne smemo več čuditi poročilu iz Koroške, ki pravi, da so tudi zdaj nemški duhovniki zasedli celo vrsto slovenskih župnij in da so še tam, kjer je župnija na papirju slovenska, župniki največkrat Nemci.

žile že od nekdanj. Njena sladkosnednost se je prelevila v divjo poželjivost, spretnost njenega jezika v lažnivo in vseskozi hudobno prilizovanje in sumničenje, s kakršnim je vsak hip povedala ravno nasprotno od tega, kar je mislila. Vsekrižem je naščuvala drugega proti drugemu in še lastnemu možu je znala belo pokazati kot črno. Njena prvotna odkritosrčnost, s katero se je nekoč znala razgovarjati, je postala sedaj hrapava nesramnost, s kakršno je živela svoje zagrešeno življenje. Namesto da bi trpela z možem, mu je delala preglavice. Če je on pretiral, je ona še huje, in si ni odrekla ničesar. Tako je postala pravi pravcati cvet gospodinje propale hiše.

Potemtakem je bilo hudo obema otrokoma, ki nista niti glede bodočnosti mogla imeti lepih nad, kaj šele da bi uživala ljubko brezskrbno mladost sredi prepira in skrbi! Metki je bilo menda še huje nego Saliju. Kajti njena mati je bila mrtva in

Politični pregled

Naša vlada je vložila

radi fašistovskih priprav na Reki
v Rimu oster protest. Kakor je dobila vlada poročilo, je bilo ob notranjski in reški meji opazati živahno gibanje fašistov in laških legijonarjev. Začetkom maja so namreč že hoteli fašisti prekoračiti našo mejo pri cerkniškem jezeru, pred par dnevi pa je prišlo do streljanja v okolici Kastva, kjer so bili Italijani, ki so napadli našo obmejno stražo, pošteno tepeni. Vse početje fašistov pa gre za tem, da preprečijo na kakršenkoli način izvedbo rapallske pogodbe. Na naš tozadevni protest je dobil naš poslanik v Rimu zagotovilo, da bo italijanska vlada izdala najstrožje odredbe, da se v bodoče onemogočijo nemiri ob jugoslovanski meji in preprečijo nadaljnji dohodi fašistov in legijonarjev na Reko.

Glede generala Vrangla, ki je pri nas predmet mnogih potrebnih in nepotrebnih govoric, je izjavila vlada, da

Vrangel v nobenem slučaju ne more računati na našo podporo.

General Vrangel nima in tudi ne more imeti nobene oborožene sile v naši državi. Če bi jo začel zbirati, naša vlada ne bi tega dopustila, ampak bi takoj vse take poizkuse zatrla in vsako tujo oboroženo silo pri nas razgnala.

Na seji narodne skupščine dne 27. maja je zahteval dr. Korošec

drastične odredbe proti naši nacionalistični mladini,

ki jo klerikalci psujejo z jugofašisti in sličnimi neprimernimi psovki. Mi pa vemo, da nam je iskreno zatrjevanje narodnosti in stremenje po čim tesnejšem ujedinenju tako potrebno kakor vsakdanji kruh. Zato razumemo tisto mladino, ki se bori za ujedinenje in smo z njo. Jasno nam je torej, da je minister Marinković mogel odgovoriti Koroško edino tako, kakor mu je, namreč: »Proti jugoslovanski nacionalistični mladini se bom posluževal samo zakonitih odredb!« Če kdo kaj pregreši, naj se kaznuje po zakonu!

Na Madžarskem so se vršile te dni

parlamentarne volitve,

pri katerih je zmagala skupina vladnih strank. Vendar pa pri tem ni mogoče govoriti, da so bile volitve res svoboden izraz ljudske volje; kajti vlada je tam storila vse, da prepreči glasovanje svo-

dekle je ostalo samo v zapuščeni hiši, izročeno na milost in nemilost nasilju podivjanega očeta. Ko je imelo šestnajst let, je bilo že vitkoraslo, srčkan dekle. Temnorujavi lasje so se kodrali brez prestanka navzdol skoro tik do iskrih, rujavih oči. Zivordeča kri je prosevala na licih in je žarela na zagoreli koži in rdela na svežih ustnicah kakor temen škrlat. Kaj takega je redkokdaj mogoče videti in dekle je veljalo za nekaj posebnega. Ognjevit radost in veselje do življenja je drhtela v sleherni nitki tega bitja. Smejala se je, vedno pripravljena za šale in igre, če je le bilo vreme količkaj jasno, to se pravi, če ji ni bilo treba prestajati prehudih muk in prevelikih skrbi. Slednje so jo mučile pač dostikrat. Prenašati je morala tugo in naraščajočo bedo družine. Poleg tega je morala misliti sama nase in se truditi, če se je hotela vsaj za silo dostojno in čedno obleči.

(Dalje prihodnjič.)

jim nasprotnikom. Ponekod je celo orožništvo odganjalo opozicijske volilce z volišč, drugod je odločevalo streljanje in vse mogoče sirovosti.

V Rimu so se vršili

krvavi spopadi med fašisti in komunisti,

pri katerih je na obeh straneh obležalo več žrtev. Na obeh straneh so streljali s puškami in je moralo naposled nastopiti vojaštvo in s silo izprazniti ulice. Kakor nam to kaže, notranjepolitične razmere naše sosede Italije niso posebno rožnate in mi nimamo v nobenem oziru vzroka, da bi jo zavidali.

Dopisi

Dol pri Ljubljani. Na belo nedeljo se je iznebil župnik Kastelic sledeče pridige: »Kakšno pohujšanje se vrši v naši fari! Samo ena gostilna je v Dolu, pa še ta je zatoščišče samih brezvercev in takih, ki pijejo tudi med sv. mašo. Ničesar drugega se ne sliši v tej gostilni, kakor zabavljanje čez nas božje namestnike in sv. vero, kar pa ni nič čudnega, če se pomisli, da se žre tudi šnops. Ali so tisti, ki obiskujejo to krčmo, katoličani? Ne, to so taki, ki služijo hudiču. Kakšna podivjanost je to? Vsem sosednjim faram so v pohujšanje in sramoto! Krčmarica Zidar, dajala boš odgovor tudi pred Bogom! Vprašam vas, ali ni to pohujšanje, če sune Sokol svojo mater, da se zvrne po tleh! Ali se spodobi za občinskega odbornika, da ga vzame njegov pristaš med noge ter mu jih hoče naštetiti kakor šolskemu pobu. Bодite ljudje in ne živina! Kaj se je zgodilo na velikonočni ponedeljek v tej gostilni? Zbrali so se brezverski Sokoli in taki, ki so udje tukajšnjega brezverskega društva. Igre prirejajo nalašč ponoči, da ima mladina priliko ob luninem svitu posnemati isto, kar je videla v društvu. Ljudje božji, ali ste že pozabili na ono grdo prigodbo, ko je neko dekle, članica tega brezverskega društva, vzela »deko in polšter« ter šla s fantom v hosto ponoči ter ostala tam toliko časa, dokler ju ni zbudilo petelinovo petje! Dokler je bila Zidarica pristašinja naše stranke, se niso vršili zločini v njeni gostilni kot na velikonočni ponedeljek. Ko je pa spremenila svojo barvo in postala strastna liberalka, jo je Bog kar naravnost kaznoval. Policijska ura ji je seveda deveta briga, zato se ga pa ljudje navlečejo, v pijanosti se pa koljejo kakor se je to zgodilo na velikonočni ponedeljek, ko je osemnajstleten fant razparal trebuh s krivcem svojemu tovarišu, da je umrl. Ne samo krčmarica, tudi vi, brezverski starši, ste krivi zločina, ker dopuščate, da zahajajo vaši otroci v tako gostilno. Kje je oblast, da to dopuščate!« — Postavite namesto Sokol Orel, namesto brezverski krščanski in namesto liberalce pristaš SLS. in s tem je uganka rešena. Zakaj ni bilo take pridige, kot bi morala biti.

Gorenja vas v Poljanski dolini. (Prva sestra Sokolica †) Ko smo lani jeseni ustanovili samostojnega Sokola Gorenja vas-Poljane, nismo mislili, da bomo tako kmalu morali vzeti slovo od sestre Vekoslave Brencetove. V ponedeljek, 24. maja dopoldne, jo je spremljal naš Sokol in še velika množica drugega ljudstva na zadnji poti. Napravil se ji je kolikor mogoče najsjajnejši pogreb, katerega se je udeležil sokolski naraščaj, veliko članov bratov Sokolov v kroju, od teh štirje kot zvesti drugi in bratje so jo nosili. Mnogobrojne so bile sestre Sokolice. Četudi je ni več med nami, bo živela med nami. Pokojna sestra Vekoslava ni bila le navidezno Sokolica, ona je tudi notranje občutila in ostala do zadnjega zdihljaja neomahljiva. Zadoščujoča verskemu čutu ni najmanjše omahovala to pokazati z besedami: »Nič slabega in pregrešnega še nisem slišala, ne videla pri Sokolih.« Redno se je udeleževala telovadnih vaj, dokler je ni vrgla bolezen v posteljo. Zato pa bodi rajnka za vzgled, ne samo sestram tu v dolini, ampak tudi drugod širom domovine.

Pokojna je bila hčerka našega prijatelja in trdnega somišljenika, kot grča neomahljivega Martina Brenceta, sestričnika v Gorenji vasi. Prijatelja Martina, ki je v kratki dobi izgubil dve hčerki in še ne tako dolgo svojo ženo, naj tolaži zavest, da vsi drugi občutimo in delimo z njim žalost. — Pri tej priliki pa še to. Kakor drugod gospodje duhovniki ne morejo pustiti pri miru naših naprednih sokolskih društev ter se neprestanoma zaletujejo vanje, bodisi že očitno z imeni ali pa tudi bolj prikrito, kakor kaže in kakršni duh vlada v kraju, tako tudi naš g. župnik ne more tega opustiti. Tako je prejšnjo nedeljo rohnel proti slabim družbam in rotli ljudstvo, da se naj le teh ogiblje. Tudi mi smo za to, da se je slabe, propadle družbe ogibati. Čisto prav je, če bi pred tako svarili, saj je to njihova dolžnost. Pa oni, kakor tudi naš župnik, mislijo tu le na naša društva. Ni jim mar slaba družba, in če uganja še take grozovitosti in pohotnosti, samo da je z njimi. O naših društvih se pač ne more reči, da bi bila slabe družbe. Zgled ravno pokojna naša sestra Sokolica Brenceta. Znana bo g. župniku o dogodku na Hlavčih nji-vah, s katerim se je pečalo deželno sodišče. To so vaši pristaši, ki so menda celo še Orli, a jako vneti »porkamadonovci«. Pred njimi niti hiše niso varne, celo nad te gredo s silo. O dekletih, ki jih nadlegujejo in jim jemljejo devišstvo, molčimo. Povsod je greh, zato pa sodite pravično! Kako se že glasi: »Najpravičnejši sedemkrat ali pa še večkrat na dan greši!« Držite se tega, potem sodite in si mislite, da mora cerkev poznati le eno družbo. Veliko prepira, jeze, zabavljanja in kletvine s tem odpravite s sveta, če se tega zavedate in po tem učite in opominjate. S sedanjim postopanjem pa le odvrčate svoje ovce od sebe.

Bela Krajina. Pri nas se godijo večsilih čudne reči, ki ne pridejo v svet, čeprav imamo železnico. Tako slabih cest menda ni nikjer na svetu kot so n. pr. naše okrajne. Teh nam ne popravljajo mogoče Srbi, ampak navadno bi jih moral cestni odbor, ki je po večini klerikalen. Klerikalci, ki vedno toliko kričijo čez Srbe, naj pogledajo svoje ceste in lahko si mislimo, kako bi oni gospodarili, če bi dobili vlado v roke. Kakor čujemo, se bo začelo v kratkem delati na to, da se vsi naši pristaši odkupijo od bere. Za tisto zmerjanje raz prižnic res ni vredno dajati še pšenice in vina za plačilo.

Rakitna. Pri nas nabirajo denar za nove zvonove. To je vse lepo in prav ter nas zelo veseli, da se napravijo zvonovi. Samo svetovali bi, naj vzamejo raje zvon, ki zveni po vsem svetu. To je naš znani župnik Magajna, ki je napravil toliko pohujšanja in sovraštva ter tožba, pa še sedaj ne dá miru. Še vedno se poslužuje svojega satanskega dela, da tira svoje ovčice z glavo skozi zid. Naj jih le! Saj si jih bodo razbile, kakor si jo je on. Kristusov namestnik je, pa še v šoli ne poučuje krščanskega nauka. Dokaz za to so šolska izpričevala, kjer že od leta 1917. ni nič zapisanega o verouku. Zgodilo se je tudi, da nekoč Magajna ni hotel krstiti otroka, ki so ga prinesli v cerkev, in so morali brez krsta oditi iz cerkve. Sirota je bila nezakonsko dete. Botra je sicer poučevala župnika, da imajo nezakonski otroci ravno tako dušo kakor zakonski, a Magajna je rekel, da naj le umre, ga bo že Janez Krstnik krstil na sodni dan. Dokaz resnice so lahko botri in babica. Potemtakem si mora pač vsak misliti, da takega župnika ne maramo.

Braslovče. (Posledice misijona.) Nedavno se je vršil pri nas misijon. Ljudje ga niso obiskovali mnogo, ker je bilo preveč dela na polju in ker so menili, da imajo že drugače preko glave dovolj pridig, ki se bavijo z vsem mogočim, le s tem ne, o čemer bi morala duhovščina največ

pridigati in največ poučevati ljudstvo. Še vsak misijon v Braslovčah je imel svoje slabe posledice, in tako tudi ta. Ubogi nevedni ljudje, ki poslušajo verskoblazne pridige misijonarjev in se dajo pri misijonarjih spovedovati, so cele mesece po misijonu popolnoma zbegani in za nobeno rabo, ker se bojijo, da bo prišel lepega dne hudič in jih požrl s kostmi vred. Tako postajajo v prvi vrsti duševni revčki popolnoma babjevni in izgublajo še zadnje ostanke razsodnosti in pameti, s katerima lastnostima so bili itak že skopo oblagodarjeni. Po vsakem misijonu pri nas zblazni kakšna ženska. Tako je tudi sedaj zblaznelo neko mlado pošteno dekle, Elizabeta Kukovnik, stara 24 let, doma iz Šmartnega. Vzela si je misijon tako k srcu, da je prišla ob pamet. Te dni je nenadoma začela razbijati po mizi, dejala, da njena spoved pri misijonarju ni veljavna in da se mora spovedati pri neki stari ženski. Tako je postalo mlado in zdravo dekle žrtev misijonarske verskoblazne nestrpnosti in revica bo najbrž nesrečna za vse svoje življenje. Več ljudi je po misijonu zbolelo vsled tuhtanja, ker so čuli v cerkvi naravnost strahovite reči. Ni izključeno, da ne bo teh kateri zblaznel. Zanimiva je tudi sledeča dogodbica, ki se je zgodila za časa misijona: Neko mlado dekle je pri spovedi povedalo, da ima fanta. Misijonar je bil radi tega ves iz sebe, kot da se je kaj takega prvič dogodilo, in je zahteval od nje, da mora napisati poslovilno pismo fantu ter prinesiti pismo njemu, da ga potem sam da na pošto, ker sicer drugače ne da dekletu odveze. Kakor čujemo, je dekle to res storilo — namesto da bi nesramnega misijonarja oštel. Ta način postopanja od strani misijonarja, ki je baje na pismo še sam načečkal neke bedaste čačke, je nedopusten. Naj bi jo misijonar poučil, kako se ima vesti in kako naj pošteno živi, toda ne smel bi zahtevati od nje pisma. Takšne so pri nas posledice misijona. Ako je posledica misijona, da ljudje zblaznijo, potem hvala lepa takšnim Kristusovim namestnikom. Še nikjer nismo ne čuli, ne čitali, da je Kristus učil: «Begajte in plašite ljudi, da bodo zblazneli!»

Siv. Tomaž pri Ormožu. Čakali smo dolgo vrsto let, da se poboljša naš župnik Matija Zemljič. Ker tega noče storiti, smo prisiljeni mu stopiti na nohte, ker drugače bo začel še nas stare može pretepati, kakor je to njegova navada pri fantih. Ali se še spominjate, župnik Zemljič, ko ste se spravili nad Rakuša iz občine Savci, kateri pa Vas je vendar spravil pod seboj? Slaba morala za božjega namestnika. Vojil in reprezentiral bi rad v gospodarskem, političnem in kulturnem oziru celo župnijo. Na njegovo komando bi se mu moralo vse uklanjati, roke lizati, tlačiti vse v njegovo nikdar polno malho, in naši klobuki bi

morali pred njim kar po zraku frčati. Ako hočete vse to doseči, bodite ponižni, krotki, usmiljeni, pobožni, zmeri v jedi in pijači n angelsko čisti v svojem zasebnem življenju. Dragi župnik Matija, Vaša hruška je zrela in bo letos odpadla z drevesa, ker se zbirajo hudi viharji. Verujte trdno, da Vas bomo že držali nazaj, da ne boste zrastle do nebes. Da je naš župnik tudi zelo trdoglav, je razvidno iz sledečega: Dne 6. maja popoldne sta prinesli dve žen-

ski zakonskega otroka iz domače župnije h krstu. Na nobeno prigovarjanje ni hotel župnik Zemljič tega otroka krstiti, češ, da bi ga morali predpoldne prinesiti h krstu. Povedalo se je župniku, da je otrok zelo slab, ker je bil otrokov porod zelo težaven. Naš vsega spoštovanja vredni gospod kaplan je potem otroka brez kakega ugovora krstil. Kaj porečeš, župnik Zemljič, na to?

Kmetijski glasnik

KDO NAJ VODI NAŠ KMETSKI NARAŠČAJ?

Da bodo mladinske organizacije uspešno delovale, jim je treba dobre vodstva. Za krajevno vodstvo so poklicani predvsem ljudskošolski učitelji. Ti poznajo mladino, poznajo starše, poznajo krajevne razmere in so lahko v stalnem stiku s takimi organizacijami. Vse to je pa potrebno za voditelja. Učitelj ima najlepšo priliko, da mladino, ki je odrasla ljudski šoli, še nadalje vodi in vzgaja za njen poklic. To prosvetno delo mu bo prineslo največ ugleda in največ hvaležnosti. Hvaležna mu bo mladina, hvaležni mu bodo pa tudi starši, če bodo videli ugodne sadove takega vzgojnega in stanovsko izobraževalnega dela. Učitelj je poklican, da še nadalje zbira mladino in jo pripravlja za njen poklic. S tem si bo pridobil pa tudi tisto zaupanje staršev, ki je potrebno, da bodo privolili v vse to, kar je treba sinu za njegovo praktično udejstvovanje pri teh mladinskih organizacijah.

Krajevno vodstvo mladinskih organizacij naj bo tedaj v rokah učitelja, ki naj stori vse, kar treba, da se bo življenje in delovanje v teh društvi prav začelo in prav nadaljevalo. Pri tem delu se morajo podpirati okrajni ekonomski, ki naj pospešujejo vso to organizacijo s tem, da prirejajo potna predavanja, posredujejo in pomagajo pri nabavi in delitvi umetnih gnojil in semen, da prirejajo poučne izlete, jesenske ogledne pridelkov itd. Okrajni ekonomski so poklicani, da vplivajo tudi na starše in jih pridobivajo za gmotno sodelovanje. Oni so pa tudi poklicani, da pomagajo pri pospeševanju samostojnega udejstvovanja članov pri gospodarskem delu.

Poleg krajevnega vodstva je potrebno tudi osrednje vodstvo za take organizacije. To vrhovno vodstvo imej kmetijska družba v Ljubljani. Kmetijska družba naj kot matica združuje vse te organizacije, naj iz-

daja potrebna navodila za izvajanje kmetijskih del in naj skrbi tudi za preskrbo potrebnih umetnih gnojil in semen itd. Potrebna navodila naj družba razpošilja v podobi letakov na posamezna krajevna vodstva in naj jih objavlja tudi v svojem «Kmetovalcu».

Tako izvedena organizacija bo dobri stvari največ koristila. Kmetijska družba bo morala zalagati stroške za izdajo potrebnih navodil. Krajevne organizacije se bodo morale postaviti s kritjem svojih potrebščin pa tudi na lastne noge, tako kakor druga društva.

PREDNOSTNA REJA VOLOV.

Po raznih naših krajih se smatra reja volov za tisti del živinoreje, ki je najbolj važen. Zato prevladuje po teh krajih reja volov in mladih juncev napram kravjereji. Če je posestnik količkaj trden redi po en par delavne živine in en par junčkov, da jih ima za naprej. Ko mu ti dorastejo, proda vola in skrbi zopet za nov naraščaj. Za rejo krav se pa po teh krajih gospodarji veliko manj vzemajo. Zanimivo je opazovati gospodarje iz takih krajev, če pridejo na primer v drug hlev. Vsak bo stopil takoj k volom, da jih pregleda in primerja s svojimi, dočim se za kravce niti ne zmeni. To pove vse. V tem tiči tudi vzrok, da je po teh krajih potisnjena vsa kravjereja nazaj, ne le po svojem številu, ampak tudi po svoji kakovosti. Iстина je, da se po teh krajih kravam vobče slabše godi kakor volom. Zato pa tudi nimajo gospodarji tistega užitka od kravjereje, ne pri mlečnosti ne pri teletih, kakor drugje in kakor bi ga lahko imeli. Po teh krajih uživajo voli vse tiste prednosti, ki jih imajo po drugih krajih kravce. Zato se pa tudi vidijo posledice. Voli so lepi, ker dobe vso najlepšo krmo, ki se pridelava, kravce so pa vobče bolj slabe in zanemarjene, ker se morajo zadovoljevati z najslabšo krmo in z

vsemi tistimi zjedmi, ki ostajajo drugi živini. Najslabše se jim godi pozimi, ko morajo živeti tudi ob sami rezanici.

Taka reja je pogrešna. Ako je že kravja reja po teh krajih potisnjena nazaj po svojem številu, bi na noben način ne smela biti potisnjena tudi po svoji kakovosti. Saj tako dobro, kakor redimo vole, bi morali rediti tudi kravce! Zapomnimo si to! Saj zahtevamo od njih dan za dnevom užitek, deloma v mleku, deloma v razvoju bodočih mladičev. Kravjereja bi morala biti sploh ves čas močna, da bi nam prinašala tiste koristi, ki jih lahko od nje zahtevamo in ki jih uživajo po drugih krajih.

Prednostna reja volov bi ne smela nikdar tako daleč iti, da bi zaradi nje trpela kravja reja v taki meri, kakor se to sedaj godi. Tako stališče je povsem pomotno. Pomanjkljiva kravjereja je sploh napačna in veliko kriva, da ne pridemo z našo živinorejo naprej. Če prirejamo lepe vole, je to najboljši dokaz, da je na dobri krmni največ ležeče, in da bi ravno tako lahko prirejali tudi boljše kravce, ako bi jim dali vse to, kar je treba za uspešno rejo. Prednostna reja volov je za gotove kraje res upravičena, neupravičeno je pa to, da morajo zaradi tega trpeti kravce. Če manjka krme, naj se jo poizkuša pa več pridelati! V naši zemlji so še bogati zakladi za povzdigo krmskega pridelka.

LEPA ŽIVINA.

Svica ima danes najlepšo in najboljšo planinsko goved. Sloveča je njena simodolska pasma, sloveča pa tudi njena rjava šviška pasma. Prva se odlikuje po svoji vsestranski uporabnosti, druga po svoji mlečnosti, obe skupaj po svojih ugodnih telesnih oblikah, tako da človek ne ve, kateri bi dal prednost.

Kako so pa prišli Švicarji do tako lepe in dobre živine? Če gremo stvari do dna, moramo priznati, da so prišli tako daleč v prvi vrsti zaradi ondotnega dobrega krmjenja. Tako je in nič drugače! Kakršna krma — takšen uspeh in takšen užitek! Švicarji so prišli iz lastnih moči do tako lepe živine. V Švici se namreč živina tako dobro redi kakor v nobenem drugem kraju. Teleta se napajajo toliko časa z mlekom kakor nikjer drugje. Bikci se napajajo po osem do devet mesecev in dobe skupaj po 1600 do 2000 litrov mleka, telički pa pijejo po pet do pet in pol meseca in popijejo v tem času

Dve dogodbi

IZ PRETEKLOSTI ŠKATRINOVE REZE.

Med zelenimi bregovi naše lepe Dolenjske se vije lena Krka. Koliko zla in koliko dobrega se je že zgodilo ob njenih bregovih, koliko pohujšanja je že odnesla v hladni grob morja s seboj in koliko solz nedolžnih trpinov je morala že odnesti s seboj, nam nikdo ne more popisati.

Bilo je par let pred svetovno vojno. V našem trgu se je življenje suhalo jako enolično, vedno ono veselje, ki ga najdete le pri veselim Kranjcu.

V onem času je živela Škatrinova Reza. Bog ji daj večni mir in polkoj, ako je že umrla, ako pa še živi, ji iz vsega srca želim, da bi se ji še mnogo let vrtil njen špičasti jeziček!

Ilpega poletnega opoldne, ko vsa narava tako rekoč spi pod pritiskom pekočih solnčnih žarkov, se je pripeljal v naš trg mlad, nanovo

semkaj premeščen orožnik. Imena ne vem; mu bomo pa mi dali ime Urbanov Francelj, ker se je ravno na sv. Urbanu dan pripeljal.

Kakor vam je gotovo znano, so se dekleta, posebno pa še take, ki so že precej v letih, kakor je bila Škatrinova Reza, nekoč kaj rade zagledale v novodošlega mladeniča, posebno še v takega, ki ga je oddevala uniforma avstrijskega orožnika. In to je bil Urbanov Francelj. Tako je seveda tudi Škatrinovo Rezo začela vleči nase znana nemška «pikelhavba» s svetlo ostjo na vrhu.

Prelepi letni čas na naši dolenski strani, kako nas ti vlečeš vsak prosti hip v naravo! Kako rad posedi človek v zeleni travi pod košatim orehom in opazuje zeleni sad! Tako je tudi Škatrinovo Rezo in Urhovega Francelja izvleklo na vrt gospodarja orožniške postaje pod košati oreh, kjer mu je Rezika zatrjevala svojo neodvisnost od moških itd. Kaj se je pozneje zgodilo med njima, si morete sami predstavljati. Povem vam le

glavno. Imela sta se rada, kakor se imajo radi ljudje, ki jim še polje v žilah vroča kri. Težko je reči, kdo je bil na boljšem, Reza ali Francelj. Sicer pa ne smem preveč govoriti. Samo to naj še omenim, da je bilo kakor v tisti pesmi: «Lunica je videla, solnce pa ne —». Ko je zagledalo tudi solnce, ni lepi Francelj nič več hotel slišati o ljubezni. Na vso moč je zatrjeval, da on s to rečjo nima nič opraviti, sploh nič, no!

Zdaj si pa mislite, kaj to pomeni. Namesto fanta je imela Škatrinova Reza naenkrat — pst! tega res ne smem povedati.

Toda, kaj se hoče! Dolenjsko dekle nikakor in pod nobenim pogojem noče biti brez ljubezni. Zato je tudi naša Rezika začela pridno bliskati z očmi okrog sebe, ko je videla, kako kruto jo je zapustil Urhovec Francelj. Reči moram pa kar naravnost, da je imela srečo.

Zgodilo se je namreč tiste dni, da jo je primahal v trg nov fant, Andrejčev Tone. Ker si fant ne

more sam prati, je začel iskati perice in jo je tudi našel v osebi Škatrinove Reze. In spet se je vnela ljubezen, da se je kar kresalo. Kako in kaj je bilo potem, o tem pa pri priliki.

ŽENITNA PONUDBA.

Župnik Janez Debeluhar Podgoro ima kuharico Johanco, za katero išče ženina. Johanca je polnoletna in ima lepo doto okrog 50 tisoč dinarjev. Tudi je izkušena v gospodinjstvu in premore mnogo svilnatih oblek, vendar kljub temu ni snubačev. Johanca namreč ne sme na ples in ne na veselico; kajti župnik pravi, da bo vse pogubljen, kar hodi po takih potih.

Vendar je župnik Janez v velikih skrbeh, če bo morala Johanca vedno ostati pri njem. Ima namreč že mlajšo noč in bi rad sedaj Johanco odstopil drugemu. To pa ni malenkost, ker Janez Debeluhar hoče le kako boljšo moč, takole kaj iz orlovskih krogov. Rad bi mladeniča, ki je slepo vdan in izpolnjuje vse zapovedi, zla-

po 700 do 1000 litrov mleka! Take živali morajo narazen. Mlada in odrasla goved pa dobiva tako sočnato pašo in tako tečno zeleno in tako dobro suho krmo kakor v nobeni drugi planinski deželi. Obilno mleko v mladosti, izvrstna paša in tečna krma v poznejši dobi, vse to mora ustvarjati živali, kakor jih najdeš danes v Švici. Živali lepe, ravne rasti in najboljših lastnosti za užitek! Dobra, obilna in tečna krma in paša pomagata, da gre život narazen, da se ravnajo kosti in z njimi vse životne oblike. Tako se razvijajo oblikovno lepa telesa. Pri taki krmi postanejo živali pa tudi dobre za užitek.

Nasprotna slika se kaže po raznih naših krajih. Neprimerno slabša je vsa naša reja, pa najsibo pri teletih ali pa pozneje pri odrasli govedi. Ako bi pri nas teleta tako redili kakor v Švici, bi se pokazali tudi pri nas vse drugi uspehi. Danes pa tega niti ne zmoremo, ker nam naše krave za tako napajanje telet sploh premalo molzejo. V Švici popije tele toliko mleka, da bi ga naše krave sploh dosti ne imele. Naše krave se morajo v mlečnosti najprej izboljšati, da bo mogoče posnemati vsaj deloma tisto rejo telet, ki je danes v Švici običajna. Ravno tako pa tudi vsa naša poznejša reja ne more dosežati uspeha v Švici, vsaj toliko časa ne, dokler ne bomo začeli travnikov dobro gnojiti in dokler ne bomo pokladali dosti zgodaj pokošene krme, pa najsibo zelena ali pa suha. Kadar se bodo razmere pri nas v tem oziru izboljšale, stoprav potem se bo začela tudi naša živinoreja bolj uspešno vzdigovati.

Seveda so merodajni za uspešen napredek tudi drugi pogoji, kakor zlasti skrbno odbiranje plemenske živali itd. Glavna stvar pa ostane vendarle krma, tedaj tisti pogoj, ki ga pri nas še tako močno manjka. Kolikor bolj se bomo v načinu pridelovanja in pokladanja potrebne krme približevali Švici, toliko bolj bo napredovala tudi naša živina, ne le po svojih životnih oblikah, ampak tudi po svojih dobrih lastnostih za užitek.

POMANJKLJIVOSTI PRI NAŠI SETVI.

Na setvi je veliko ležeče, s kakim uspehom pridelujemo različne naše pridelke. To resnico imamo sicer prav lepo izraženo v pregovoru, ki pravi «kakrašna setev, takšna žetev», toda kaj pomaga, ko si pa vse to jemljemo premalo k srcu. Ni zadosti,

sti tisto o molčečnosti. Kajti župnik bi rad, da bi ga Johanca tudi pozneje kot svojega dobrotnika obiskala takole kako lepo noč.

Glede zvestobe in pristnosti pri Johanci ne more biti dvoma. Bila je celo vrsto let zvesta samo župniku in bo odslej poleg njega tudi možu, ker jo je Janez Debeluhar nazorno in natanko poučil o vseh pravicah in dolžnostih zakonskega stanu.

Nekoč je prišel v kuhinjo kaplan, ko je bila Johanca slučajno sama. Takoj za njim je prikoračil Janez Debeluhar, in skoro bi prišlo do pretepa, da ni kaplan pravočasno odšel. V svoji sveti ljubosumnosti odslej župnik kaplana ni več pustil blizu in nazadnje je bil kaplan celo prestavljen. Johanca je tudi prebrala škofovo knjigo o ženinu in nevesti in tisto o lepem krščanskem življenju. Zato je jela premišljevat, da je vendar drugače v zakonskem življenju, nego takole na koruzi. Vsled tega Johanca vselej zardi, kadar sreča moškega. Ne upa si reči besede, on pa seveda tudi ne.

da skrbimo za dobro seme in da zemljo skrbno pripravimo, treba je tudi, da se vsa setev prav izvrši, prav namreč v tem pogledu, da se seme enakomerno in v pravi razdalji razdeli in enakomerno in ravno prav globoko zagrne. To so važni predpogoji za dobro uspevanje rastlin, bolj važni namreč, kakor si to navadno mislimo. Rastline morajo imeti toliko prostora med seboj, da se lahko neovirano razvijajo. Le v tem slučaju bo pridelek popoln. Pregošta setev je napačna, prerodka pa tudi. Na to je gledati pri vseh naših kmetijskih rastlinah, pa naj si bodo okopavine ali pa žita in krmske rastline.

Pomanjkljiva setev ima zmeraj za posledico, da so tudi pridelki pomanjkljivi, pa najsibo glede množine ali pa kakovosti, ali pa tudi obojega hkratu. Največjega pomena je torej, da razdelimo seme kolikor mogoče enakomerno po vsem prostoru.

Pri žitu in drugih takih rastlinah, ki jih sejemo na široko, je prav, če si moremo pomagati s sejalnimi strojem. Pri okopavinah si pa lahko pomagamo na druge načine. Turščico na primer lahko sejemo s strojem ali pa tudi na rokah. V tem slučaju jo pa moramo na vsak način tako saditi, da pride seme v jamice, ki so enakomerno in dosti razdaljene ena od druge. Povsem pomanjkljiva pa je setev turščice na široko, kakor je že zmeraj pri nas v navadi. Turščica je rastlina, ki potrebuje na vse strani dosti prostora, pa tudi zaraditega, da jo med rastjo lahko okopujemo in osipujemo z uprežnim orodjem. Naj se tedaj tako seje, da bi imela dosti prostora na vse strani in da se bo lahko obdelovala. Setev na široko pa tem zahtevam ne odgovarja. Ne le da se rastline vsled neenakomerne razdalje ne morejo tako dobro razvijati, je tudi vse poznejše obdelovanje otežkočeno in podraženo, ker ni mogoče turščice obdelovati z uprežnim orodjem. Turščico moramo sejati v vrste, ki so dosti narazen, in v vrstah pa v jamice, ki morajo biti vsaj dober poldrug čevljev (50 cm) vsaksebi. Razdalja vrst samih naj se pa ravna po velikosti turščične vrste. Pri navadni turščici naj znaša dva čevlja (63 cm), pri drobni pa najmanj tudi poldrug čevljev (50 cm). V ta namen je njivo dobro poravnati in potem razčrtati s tako imenovanim razčrtalnikom (markerjem), s katerim vlečemo v določeni razdalji potrebne brazdine, da zaznamujemo vrste po njivi. Njivo je razčrtati samo podolgič, ali pa tudi podolgič

Nekoč jo je Janez Debeluhar ponudil nekemu mladeniču, ki je sedaj že poročen. Seveda je ponudbo zavrnil s pripombo, da ne mara farovških ostankov. Takrat je bila Johanca silno obupana. Župnik pa jo kljub temu visoko ceni. Kar Johanca naredi, vse je prav. Zgodilo se je celo, da je župnik obolel, pa je Johanca mesto njega molila v cerkvi. Tudi k Gospodovi mizi redno pristopa, le to se mi zdi, da velja zanjo tisti pregovor, ki pravi: «Blizu cerkve, blizu pekla.» No, nič ne de! Na župnikovo zahtevo je treba reči Johanci gospodična. Tako je deležna vsaj posvetne časti, ker je kuharica božjega namestnika.

Slike slučajno nima. Kdor jo pa želi videti, naj pride v farovž in se ji izkaže s svetinjico in izkaznico Marijine družbe ter z listkom o opravljeni velikonočni izpovedi. Tam jo jo lahko ogleda in — če mu dovoli Janez Debeluhar — tudi poizkusi. Amen.

in počez, da dobimo na križičih potrebna mesta za saditev v jamice. Tako sejana in pozneje zredčena turščica se najbolj ugodno razvija in daje veliko lepše pridelke, kakor če jo sejemo na široko, kakor delamo pri nas.

To velja za turščico, velja pa po tistem načelu tudi za vse druge okopavine in sploh kmetijske rastline. Bodimo tedaj tudi pri setvi na vse to bolj pozorni in skrbimo, da se v vsakem oziru setev prav izvaja. Rastline naj imajo toliko prostora, da se lahko nemoteno razvijajo. Le v tem slučaju bo tudi pridelek vsestransko zadovoljiv. Če se po drugih krajih prizadevajo povzdigniti svoje pridelke s pomočjo bolj pravilne setve, je to toliko bolj za nas potrebno, ker smo mali posestniki in ker si moramo le z vsestransko dobrim delom pomagati do boljših uspehov.

PRIDNE KOKOŠI.

Pridne kokoši poznamo na tem, da pridno nesejo in da se pridno pasejo. Čim več jajc nam znese kokoš na leto, tem več je vredna. V tem pogledu so pa kokoši jako različnih lastnosti. Vobče lahko rečemo, da je rodovitost kokoši odvisna od pasme. V vsaki pasmi pa imamo slabše in boljše jajčarice, tako da je navsezadnje odvisna nesnost razen od pasme še od posebnosti posameznih živali. Tako kakor pri drugih živalih. Zelo odvisna je pa seveda od krmljenja, oziroma paše in od oskrbovanja, tako da tudi tukaj lahko rečemo: «kokoš nese pri kljunu». Če ni zadosti živeža in paše, je zastonj, tudi jajc ne more biti. Kokoš potrebuje veliko in raznovrstnega živeža. In to je nekaj naravnega! Če nam dobra kokoš v glavni dobi nesenja znese skoraj dan za dnevom po eno jace, težko po 50 do 60 gramov in tako tečne sestave, potem si lahko predstavljamo, da mora kokoš zelo veliko nabrati, da se lahko dan za dnevom v tem majhnem truplu po eno jajce razvije. Na vse to je treba naše gospodinjice in tudi naše gospodarje opozarjati, da bodo vrednost kokošje reje prav cenili in da jo bodo podpirali zlasti v času, ko ni zunaj nobene paše.

Rodovitost kokošja je seveda omejena. Ravna se tudi po starosti. Največ nam znese kokoš v tretjem letu starosti, ko je popolnoma razvita. Takrat dobimo od dobre jajčarice lahko po 160 jajc na leto. V prvem letu nam daje jarcčka komaj 20 do 30 jajc, v drugem letu pa do 120 jajc. Po tretjem letu nam začne rodovitost zopet padati in gre potem rakovo pot, tako da se štiri- in petletnih kokoši sploh ne izplača več rediti, razen če imamo kako posebno dobro kokljo, ki je za uspešno odgojo piščet velike vrednosti pri hiši.

Pri nas redimo radi vse vprek, dobre in slabe jajčarice, ker se za njih rodovitost premalo zanimamo in ker jih zaradi tega tudi premalo poznamo. Dobra nesnost je pa glavna stvar pri tej reji, če hočemo užitke zvišati. Ta skrb za povzdigo rodovitosti se mora pokazati, kadar odbiramo jajca za valenje. Naj se tedaj pri takih jajcih ne gleda samo na to, da so lepa in sveža, ampak naj se gleda pred vsem tudi na to, da so od najbolj pridnih in najbolj rodovitnih kokoši. Te kokoši mora gospodinja seveda poznati! Če jih bo opazovala, jih bo kmalu doznala. Te kokoši so zjutraj prve na nogah in zvečer zadnje doma. Ves dan pridno iščejo in nabirajo, da dobe dosti živeža. Od takih kokoši naj se jemljejo jajca za valenje! Po tej poti

bomo prišli tudi pri naši kokošji reji še naprej. Pašo kokoši je treba seveda podpirati tudi z rednim krmljenjem doma.

Kjer se redi večje število kokoši, tam gospodinjice navadno ne vedo, koliko so vredne posamezne kokoši za nesenje, koliko so stare itd. Zeleni je, da pridemo sčasoma tudi pri nas tako daleč, da bomo redili le take kokoši, ki rejo izplačajo, ki so dobre za pleme in pridne za nesenje.

KRATKE STAJE V GOVEJIH HLEVIH.

Po izgledu kratkih staj, ki jih nahajamo po travnatih krajih Švice, Danske itd., so se začele kratke staje tudi pri nas delati. Najdemo jih že semintja po deželi. Kratke staje so zapeljive, ker nas manj stanejo, ker se z njimi zmanjšajo prostorne razmere in stroški za nove hleve in ker se z njimi varčuje tudi pri nastilju. Toda kar na slepo jih tudi ne smemo vpeljavati. Za povsod ne veljajo take staje. Tudi v Švici jih nimajo povsod. Razširjene so splošno le po krajih, kjer nimajo njiv in kjer ne potrebujejo toliko gnoj, ampak kjer imajo samo travniščino in kjer jim je pred vsem ležeče na pridelovanju potrebne gnojnice. Tem krajem manjka tudi nastilja. Švicarji imenujejo take travniške kmetije «gnojnična gospodarstva», ker se prideluje na njih poglavitno gnojnico. Tudi trdni odpadki se pomešajo po teh krajih z gnojnico, da postane bolj gosta in bolj bogata na redilnih snoveh. Pri kratkih stajah je živina stisnjena na manjši prostor, kar ji pa spričo izdatne hoje na ondotni paši ne škoduje.

Pri nas je položaj bistveno drugačen. Pri nas imamo njive in potrebujemo gnoj. Pri nas je treba živini dobro nasteljati, da pridelamo več gnoj. Na ta način skrbimo obenem tudi za potrebno snago pri živini. Pri nas je treba zaradi tega, da so staje daljše. Ne 1-80 m do 2 m, ampak 2-50 m morajo biti staje za odraslo goved dolge. Na takih se žival lažje vleže in lažje odpočije, na takih stajah se pridelava pa tudi več gnoj. V Švici nahajamo tudi daljše staje v govejih hlevih, in sicer po krajih, kjer so njive in kjer potrebujejo več gnoj. Švicarji imenujejo take kmetije «gnojna gospodarstva». Pri takih stajah je treba več nastilja, zato se pa pridelava tudi več gnoj. Navedel sem nekaj poprečnih števil za dolžino kratkih in daljših staj. Povedati pa moram, da se ravna dolžina staj v ostalem tudi po velikosti živine, ki jo redimo. Povedati moram tudi to, da so kratke staje po omenjenih deželah običajne pred vsem za krave, kojih reja je po teh krajih številčno najbolj razširjena.

Po vsem tem ne moremo kratkih staj povsod priporočati. Na mestu so po travnatih krajih, kjer je pridelovanje gnojnice pred vsem važno. Kjer imamo pa dosti poljedelstva in je treba skrbeti v prvi vrsti za gnoj, tam so pa daljše staje, kakor jih imamo sedaj po naših hlevih, še zmeraj potrebne. Pri nas je glede staj veliko bolj potrebno to vprašanje, da napravljamo neprodorne staje, na koncu staj pa žlebove ali pa jarke, da se gnojnica lahko odteka v gnojnično jamo. To je vse bolj važno kakor pa skrajšanje staj.

Prvo škropljenje trt. Dokler ni do srede majnika naprej padel izdaten dež, ne more nastati prva infekcija (okužitev) trte, torej se s škropljenjem prav nič ne mudi. Kakor hitro pa pade tak dež, zanese prve spo-

mladne trose glivice na najnižje liste, kjer se trosi tekom 8 do 12 dni na v «Kmetovalcu» popisani način razmnožijo v nove **poletne trose**, kateri okužijo vso trto. Najopasnejši čas za okuženje vinograda po peronospori je tedaj po **preteku 8 do 12 dni po prvem toplen in izdatnem dežju**, ki pade v drugi polovici meseca majnika, torej potem, ko na zemlji najbližjih trtnih listih zasledimo **prve po peronospori napadene liste**. Iz tega vidimo, da moramo vinograde škropiti **prvič** tekom 8 do 12 dni po prvem toplen in izdatnem dežju, ki je padel v drugi polovici majnika, najpozneje pa **koj takrat**, ko zasledimo tu ali tam v vinogradu prve od peronospore napadene liste in na teh **bele lise** na spodnji strani. Tedaj je najskrajnejši čas in do prvega dežja **mora** biti vinograd poškopljen. Poprej nego v tem času škropljenje trtam sicer ne škoduje, ampak je **nepotrebno**. Čas drugega škropljenja se ravna po rašči trte in po padavinah v času po prvem škropljenju. Na podlagi zgoraj navedene inkubacijske dobe (čas med okuženjem in izbruhom bolezni) si lahko preračunimo, kdaj je treba drugič škropiti. Vobče velja, ne predolgo za prvim škropljenjem, to vsaj kakih 14 dni, v suhem vremenu pa tri tedne kesneje. Zelo važno je v tem času, to je po končanem cvetenju, da dobro poškopimo tudi grozdje, kajti mlade jagode so okužene po peronospori najbolj izpostavljeni, ker se na njih kožici nahajajo dihalne reže, skozi katere se klica prenospora lahko zaraste v jagode. Tretjič škropimo kakor tri tedne pozneje, kar se ravna po rašči trte in po vlagi. V deževnem vremenu velja sploh, da škropimo v krajših presledkih, torej če treba tudi štirikrat do srede ali druge polovice julija. Pozneje ni več treba škropiti.

B. Skalicky.

Gospodarstvo

= Vrednost denarja. Dne 30. maja se je dobilo na zagrebški borzi: 100 avstrijskih kron za 63 par, 100 nemških mark za 26 do 27 dinarjev, 100 laških lir za 365 do 370 dinarjev, en dolar za 68 do 69 dinarjev 75 par. — Na curiški borzi se v zadnjem času vrednost našega denarja precej dobro drži. Dne 30. maja je notirala deviza Zagreb 190, to se pravi, da se je dobil v menici 1 švicarski frank 90 centimov za 100 naših kron, dočim se je pred nekaj tedni dobilo za 100 naših kron le 1 frank 50 centimov.

= Množina bankovcev v naši državi. Dne 15. maja smo imeli v obtoku za 4 milijarde 773 milijonov 747 tisoč 545 dinarjev papirnatega denarja.

= Mariborski živinski sejem. Na zadnji sejem v Mariboru se je priglasilo 595 glav živine, kar je precej velika številka. Ker ni bilo italijanskih kupcev, so cene padle. Bile so sledeče cene za kilogram žive teže: debeli voli 35—38 K, poldebeli 25—34 kron, plemenski 25—32 K, biki 26 do 33 kron, klavne krave 30—32 K, plemenske 23—30 K, krave za klobase 14—18 K, molzne krave 23—30 K, mlada živina 22—27 K, teleta 30—35 kron.

= Žitni trg. V Novem Sadu so bile koncem pretečenega tedna sledeče cene: Pšenica 1570—1580 K, koruza 1190—1200 K, oves 1180—1200 K, moka št. 0 22:50 K, št. 2 21:50 K, št. 6 20 K, otrobi 650—660 K. Cene so nekoliko narastle.

= Cene hmelja v Češkoslovaški. V Žlatcu na Češkoslovaškem se je prodajal v zadnjem času hmelj po 2500 do 3000 češkoslovaških kron za 50 kilogramov. V naših kronah je to okoli 270 do 320 kron za en kilogram.

= Hmeljarsko društvo za Slovenijo v Žalcu pozivlja svoje poverjenike, naj odgovore na sledeča vprašanja: 1.) Kakšno je splošno stanje hmeljskih nasadov? 2.) Katero delo v hmeljskih nasadih se izvršuje ali se je pred kratkim izvrševalo? 3.) Kakšno je vreme? 4.) Ali je rastlina zdrava? 5.) Kaj veste o hmeljski kupčiji? Natančnejša navodila so na listkih, ki so jih dobili poverjeniki. Ker je to v interesu hmeljarjev, naj se poverjeniki temu pozivu gotovo odzovejo. Kakor se vidi, se hmeljarsko društvo v Žalcu resno in skrbno trudi za naše hmeljarje.

= K izvozu živine. «Kmetijski list» se je popolnoma po nepotrebnem obregnil ob «Domovino», češ, da je proti izvozu živine, kar pa ni res in češar «Domovina» tudi ni pisala. Mi smo rekli samo, da bi bilo v interesu naše živinoreje, če bi se izvoz ne vršil več v taki meri kot doslej. Jasnó je menda vsakemu mislečemu človeku, da je bil dosedanji forsiran izvoz nezdrav pojav, ki bi lahko dovel do propasti naše živinoreje, ker smo izvažali našo najboljšo živino in v toliki meri, v kateri pri sedanjem stanju naše živinoreje trajno brez občutne škode izvažati ne moremo. Potem pravi «Kmetijski list», da naše cene niso nad svetovnimi cenami in trdi, da piše «Domovina» grdo neresnico. Naše cene bi sicer gotovo še bile pod svetovnimi cenami, ko bi se ne bila v zadnjem času naša valuta popravila. Toda ker so naraščale cene trajno in se je obenem valuta popravila, naše cene ne ugajajo več našim glavnim odjemalcem Italijanom, ki lahko dobijo drugod cenejšo živino. Saj je vendar vsakomur znano, da ni več k nam italijanskih kupcev, ki dobivajo sedaj po poročilih iz Italije cenejšo živino iz Danske. Obenem pripominjamo, da smo pozimi izvažali našo živino mnogo prepoceni, ker je bila takrat naša valuta slabjša in tudi cene nižje. Sicer pa pametni kmetje sami nič kaj ne odobravajo prehudega izvoza, kakor sodimo iz dopisov, ki so nam jih poslali kmetje. Naš kmet ima živino mnogo rajše v hlevu in prodaja le, ako je v to prisiljen, kakor je bil pozimi vsled pomanjkanja krme. To je lepa in dobra lastnost slovenskega kmeta. Bodočnost bo pokazala, da imamo prav. Ne razumemo, zakaj se je «Kmetijski list» tako demagoško zaletel v nas. Po našem mišljenju vsaj ne bi bilo pametno gospodarstvo, ako kmet izprazni svoje hleve. Takšnega mnenja smo mi demokratični «narodni gospodarji», kakor nas blagovolji ironično označiti «Kmetijski list».

= Izvoz konj za klanje in konjskih kož je dovoljen. Vendar pa morajo biti konji, ki se izvozijo, v takem stanju, da res niso več za drugo rabo.

= Vesti o povoljni svetovni letini. Kakor poročajo iz Zedinjenih držav, ki so merodajne za svetovno letino, se obeta tam letos dobra žetev. Istotako poročajo o dobrih izgledih iz Argentine, Avstralije, Francije in Italije. Tudi pri nas kaže v splošnem dobra letina. Pomladni mraz in deževje je napravilo precej škode v Nemčiji, Češkoslovaški in Madžarski, vendar je zadnje leto vreme tudi tam zelo popravilo posevke. Letos so celo v Avstriji zelo zadovoljni s stanjem posevkov. Iz Rusije, ki je včasih izvažala veliko žita, ni pravih poročil o stanju posevkov. Gotovo je, da se je tam letos vsled lakote zelo malo posejalo.

= Suša se obeta. Iz Vojvodine in južne Srbije poročajo, da je nastopila suša. Zlasti je suša huda v južni Srbiji, kjer bo vzela seno in koruzo.

= Vprašanje zunanlega posojila in zaupanje inozemstva v našo državo. Naša država je v zadnjem času spet prejela nove ameriške ponudbe za

posojilo. To je znamenje, da Amerikanci zaupajo v našo državo. Takšnega zaupanja niso deležne niti stare države. Italija se je trudila že več let za posojilo in šele sedaj se je začela pogajati v New Yorku za posojilo. Istotako ne more dobiti posojila Rumunija, a Češkoslovaška ga je komaj dobila, in to pod mnogo težjimi pogoji, kakor se nudijo nam.

= Kramarski in živinski sejem v Slovenski Bistrici se vrši namesto 4. junija v torek 6. junija.

= Konferenca o južni železnici se vrši 10. junija v Benetkah.

= Cene železa v Avstriji so se v zadnjem času kar dvakrat povišale. Dne 22. maja so se povišale cene železnim izdelkom za 5 do 8 odstotkov.

= Tudi Italija se pogaja za dolarško posojilo. Kakor znano, se naša vlada pogaja že dalj časa za ameriško posojilo v znesku 100 milijonov dolarjev. Kakor poročajo, se pogaja sedaj tudi Italija v New Yorku za enako vsoto, katero bi uporabila za elektrifikacijo italijanskih državnih železnic.

ZAGREBSKI VELIKI SEJEM.

17. junija do 2. julija 1922.

Ameriški poljedelski filmi v Zagrebu. Po zaslugi doktorja Gustava Franka je prejel «Zagrebski zbor» od departmaja Združenih držav iz Amerike lepo vrsto kinematografskih filmov (filmi so kinematografske slike. Op. ur.) na razpolago. Ti filmi kažejo moderno umno obdelovanje zemlje z modernimi poljedelskimi stroji in orodjem. Nadalje umno izkoriščanje vodnih sil in moderno eksploatacijo (izrabo) rudnikov po ameriškem načinu. Filmi so zelo zanimivi in poučni. Vidite jih lahko vsak večer v zabavnem oddelku «Zbora». — Prinesel jih je s seboj zagrebški konzul Združenih držav, gospod Alfred R. Thomson, ki se je z vsemi močmi zavzel pri svoji vladi, da jih brezplačno da na razpolago «Zagreškemu zboru» in ljudskim izobraževalnim organizacijam v deželi.

Vstopnice za «Zagrebski zbor» (veliki sejem) so trajne po 200 kron in dnevne. Kdor si oskrbi legitimacijo in znak, dobi pravico do polovične vožnje na državni in južni železnici v Zagreb in nazaj. Legitimacije se naročajo pri upravi «Zbora», Zagreb, Trg 29. listopada št. 1.

Izmed tujih držav imata na Velikem sejmju v Zagrebu lastne paviljone Francija in Češkoslovaška.

Ves čas Velikega sejma bo mnogo prilike za zabavo in razvedrilo. Vrše se razne nogometne, plavalne in druge tekme, predstave itd., in je torej za posestnike skrbjeno v vsakem oziru.

Beleške

+ Demokratični shod v Sevnici. Pretečeno soboto sta posetila sevniško organizacijo JDS, predsednik mariborske oblastne organizacije, Iv. Rebek, in načelnik stranke, poslanec dr. Vekoslav Kukovec. Oba sta podala na predvečer javnega shoda krajevni organizaciji sliko stanja stranke v Sloveniji in v Jugoslaviji. V nedeljo se je vršil javen shod, na katerem je govoril g. Rebek o osnovanju pokrajinskih vlad in samouprav, g. dr. Kukovec pa je pojasnil svetovno gospodarsko politiko, pomen konferenc v Genovi, pogajanja z Rusi itd. Popisal je ogromno škodo, ki bi jo imeli Slovenci, če bi hoteli igrati v Jugoslaviji vlogo protidravnih nezadovoljnežev. Poslušalci so z velikim zanimanjem sledili obema govornikom.

+ Klerikalni hujskaški shod v Kranju. V nedeljo so imeli klerikalci shod v Kranju. Ker je župan z ozirom na javni mir skupščino pod milim nebom prepovedal, so klerikalci dali opraviti mašo pred cerkvijo in je poslanec Škulj govoril cerkveni govor, ki je bil poln hujskarij. Trdil je, da je v Vojvodini katoličanom prepovedano hoditi k maši in izpovedi in je slikal svojim ovcam preganjanje katoliške cerkve v Jugoslaviji. Brihtnejše klerikalne ovce so začudeno poslušale Škuljeve fantazije o preganjanju katoliške cerkve, kajti doslej še niso videle nikjer, da se katoliška cerkev v Jugoslaviji preganja. Takšna zloraba vere v strankarske svrhe je pa že res brezprimerna. Kdaj pa se bo začela pri nas spoštovati ustava, ki prepoveduje zlorabo vere in cerkve?

+ Dr. Novačan ima smolo. Dr. Novačan, ki je v svoji najnovejši izdaji republikanec, je skical za nedeljo 28. maja shod v Središču in pri Sv. Bolfenku. Pa ni bilo sreče in je ni bilo. Pripeljal je res kakih 300 Hrvatov in tri Radičeve poslance s seboj, toda pogumna republikanska vojska je morala vreči puško v koruzo in sploh ni prišla do besede. Proti novepečenim republikancem so namreč nastopile skupno tri stranke JDS, SKS in SLS. Njih govorniki so bili dr. Gosak, g. Sala in dr. Vesenjaj. Ker se jim je v zaprtem prostoru ponesrečilo, je hotel Novačan s svojimi «izposojenimi» republikanci zborovati na prostem. Toda smola je pač smola! Posegel je vladni zastopnik vmes, pa spet niti iz te moke ni bilo kruha. Tako so Radičevci lahko šli domov s prepričanjem, da v slovenska srca ne seže ne Radičev, ne Novačanov evangelij. Slovenci so pa imeli čisto prijetno nedeljsko zabavo, ki je imela to prednost, da je bila poceni.

Sokolstvo

Proslava 40letnice mozirskega Sokola je uspela izredno dobro. Dospeli so Sokoli in Sokolice iz vseh bližnjih krajev. Poleg domačinov se je udeležilo proslave tudi mnogo tujcev.

Zdravstvo

KOPANJE.

Kopanje je v vsakem oziru zelo dobro. Kožne luknjice, ki se z razno nesnago zamašče, se pri kopanju očistijo in človek se počuti svežega in okrepanega. Seveda pa je treba paziti, da se vrši kopanje pravilno. Pred vsem naj pripomnimo, da ne sme človek pod nobenim pogojem v vodo, dokler je vroč. Počakaj, da se ohladiš, potem šele pojdi v vodo.

Ogibaj se vod, ki jih ne poznaš. Lahko bi se ti namreč pripetilo, da bi naletel na vrtnec in plačal nepredvidnost z življenjem. Ne kopaj se sam, ampak v družbi, da imaš hitro pomoč, ako bi se ti kaj pripetilo. Ne ostajaj predolgo v vodi, zlasti ne tedaj, če nisi popolnoma zdrav na srcu! Ne jej pred, ampak po kopanju!

ZDRAVJE IN KAVA.

Če tu govorimo o kavi, mislimo seveda pravo zrnato kavo, ne pa raznih žitnih kav, ki s pravo kavo nimajo nič skupnega.

Kaj pa je z zrnato kavo? Ali nam škoduje, ali nam koristi? Kava vsebuje strup, tako zvani kofein, ki nam škoduje. Zato je ne pijemo v velikih množinah, zlasti ne zvečer; kajti kofein razburja živce, vsled česar potem seveda ni mogoče spati.

V malih množinah in posebno še mešano z žitno kavo lahko pijemo brez skrbi za naše zdravje. Čim več ji pridenemo mleka in sladkorja, tem boljše za nas! Mleko in sladkor imata namreč mnogo redilnih snovi.

Otrokom pa prave kave pametna mati ne bo dajala, tudi v majhnih množinah ne! Organizem otroka je nežne občutljiv, zato mu škoduje vsak strup, pa če mu ga damo v še tako majhnih množinah. Če se otrok naveliča mleka, mu primešaj med mleko malo žitne kave ter košček sladkorja. To bo otrok rad užival in mu ne bo v nobenem oziru škodovalo. Prave kave pa nikdar! Če mu jo daješ, slabiš njegovo telesce, mesto da bi ga krepila. Slabotno telo pa je seveda mnogo sprejemljiveje za vse bolezni in ne more proizvajati v slučaju obolevnosti dovolj odpornih sil.

Enako je pri nervoznih ljudeh. Tudi za te velja pravilo: Proč s kavo! Živci, ki so pri nervoznih ljudeh že itak pokvarjeni, bi pod uplivom kofeina preveč trpeli in bolezen bi zadobila vedno hujše oblike.

Končno naj še pripomnimo, da kava manj škoduje v poletni vročini nego v mrzlih zimskih dneh. Poleti se namreč človek mnogo poti in s potom skozi kožo odvaja iz telesa strupe seveda tudi kofein. V mrazu, ko se človek ne poti, pa ostajajo strupi v večjih množinah v telesu in razvijajo tem lažje svoj škodljiv vpliv.

Prosveta

Andrej Strug, «Jutri...» Iz poljščine prevedel Vilko Mazi. Prevodne knjižnice VII. zvezek. V Ljubljani 1922. Založila Tiskovna zadruga Cena 8 dinarjev, po pošti 75 par več. Strug je eden najodličnejših predstavnikov poljske moderne književnosti, ki je ustvaril poljsko novo romantiko. Komaj v teku par let je napisal bogato zbirko novel, med katerimi je sprejela kritika baš «Jutri...» z največjo hvalo. «Jutri...» je en sam harmoničen niz pretresljivih slik revolucijskega leta 1863., ki je hotelo z brutalnim nasiljem izbrisati iz zgodovine poslednjo sled poljske kulture in poljskega imena vobče. Glavni junak te povesti preživlja težke ure, ki so mu natanko štete: jutri zarano ga obesijo. Poginiti mora za vero v svoje ideale, za svobodo zatirane domovine. Strug opisuje strahoto te agonije z nedosežno spretnostjo, z ognjevitim temperamentom, a vendar brez patosa. Povest prikazuje največjo realnost, a je obdana z najnežnejšo poezijo. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Iz razstave otroških del v Zagrebu. Veliko zanimanje, ki se kaže za to razstavo, dokazuje precejšnje število že došlih del iz vseh krajev naše domovine. Dnevno prihajajo razna vprašanja staršev, učiteljev in drugih interesentov. «Proljetni Salon», ureditelj te razstave, rad odgovarja na vsa vprašanja. A da bi najširša javnost zvedela natančnejše o tej razstavi, javlja «Proljetni Salon» sledeče: 1.) Razstava otroških del se bo otvorila pod pokroviteljstvom ministrstva za prosveto 3. septembra 1922. v Zagrebu v Umetniškem paviljonu, a trajala bo mesec dni. 2.) Razstavljeni bodo dela otrok do 15. leta, katera so nastala iz lastne inicijative in to risbe s svinčnikom, barvo in peresom; predmeti izdelani v lesu, ilovici, izrezani iz papirja, vezani z iglo; duševni produkti, kakor pripovedke, pesni itd. Šolska dela in taka, ki so delana samostojno, tedaj pregledana ali prerisana, se ne bodo vzela v ozir in tudi ne razstavila. 3.) Poslana dela se bodo vrnila, ako bodo označena od pošiljatelja, da zahteva vrnitev. Stroški za pošiljanje in vrnitev nosi «Proljetni Salon». 4.) Predmeti se pošiljajo na adresu «Proljetnega Salona», Zagreb, Ilica št. 5, najpozneje do dne 15. avgusta

1922. 5.) Odpošiljatelj mora točno označiti ime in priimek, bivališče in starost otroka, kateri je izdelal poslano delo. «Proljetni Salon» bo izdal povodom te razstave strokovno knjigo o deški umetnosti, za katero pišejo naši najboljši pedagogi in v katero bodo reproducirana najboljša

dela iz razstave. Ko že vemo, koliko zmisla in fantazije je pokazal naš narod v ornamentiki, vezivu itd., bo sigurno interesantno in važno videti naš naraščaj in njegov odnošaj prema okolici. Prosimo vse prijatelje naše najmlajše generacije, da se zainteresirajo za to razstavo.

Obrtni glasnik

o Inž. M. A. Štebi: Vzgoja in zaščita obrtnega in industrijskega naraščaja. Ljubljana. Natisnila tiskarna M. Hrovatin. Knjiga, našim razmeram zelo primerna in nujno potrebna, ima sledečo vsebino: 1.) Delavne sile pred vstopom v delo. 2.) Strokovni pouk v delavnici. 3.) Vzgoja in pouk izven delavnice. 4.) Današnje ustanove za vajeniško nego v državi. 5.) Enotna organizacija za nego in skrbstvo vajencev in mladoletnih delavcev. Zanimiv uvod uvede čitatelja v lepo knjigo, ki lahko toplo priporočamo.

o Volitve v pridobninske priredbene komisije v celjskem okrožju so se izvršile pri zelo slabi udeležbi. Izvoljena je bila lista, ki sta jo postavila Občeslovensko obrtno društvo v Celju in Slovensko trgovsko društvo.

o Obrtniško društvo v Zgornji Šiški priredi 11. t. m. vrtno veselico pri «Slepem Janezu». Vse obrtništvo in njemu naklonjeno občinstvo vljudno vabimo. Druga društva prosimo, da ta dan v našem okolišu ne prirejajo veselice.

NOVE DOLOČBE GLEDE PRISELJEVANJA V AMERIKO.

Predsednik Zedinjenih držav Harding je dne 11. maja podpisal postavlo, s katero se veljavnost sedanjega nekoliko izpremenjenega omejitvenega priseljenjskega zakona podaljša do 30. junija 1924.

Ravno tako, kot doslej, se sme tekom enega leta priseliti iz vsake posamezne države kvečjemu tri od sto od vseh priseljencev iz dotične države, nastanjenih v Združenih državah glasom ljudskega štetja od leta 1910. To maksimalno število dovoljenih priseljencev iz vsake posamezne države se imenuje letna kvota. V vsakem posameznem mesecu pa ne sme priti več kot petina celoletne kvote; ta petina se imenuje mesečna kvota. Kakor znano, je v tekočem proračunskem letu Jugoslavija izčrpala svojo letno kvoto že meseca novembra, Italija pa meseca januarja, Nemčija in Avstrija pa je sploh ne bosta izčrpali. Iz Jugoslavije je torej priseljevanje popolnoma zaustavljeno do konca sedanjega fiskalnega leta, t. j. do 30. junija 1922. Od prvega julija naprej pa se smejo jugoslovanski državljani zopet priseljevati v Ameriko, dokler ne bo letna kvota izčrpana.

Omeniti je še dve izpremembi starega zakona. Prva se tiče onih inozemcev, ki se priseljujejo v Združene države iz Kanade, Newfoundlanda, Kube, Mehike in ostalih ameriških držav, ako so dotični inozemci stanovali vsaj leto dni v teh deželah, so mogli priti v Združene države brez ozira na to kvoto. Novi zakon pa določa, da so izvzeti iz kvote le, ako so tam stanovali vsaj pet let pred svojim prihodom v Združene države.

Druga izprememba določa globo za parobrodne družbe, ki privažajo v Združene države inozemce čez kvoto. V takem slučaju mora parobrodna družba plačati globo 200 dolarjev za vsakega priseljenca in — kar je še bolj važno za priseljenca samega — mu mora družba povrniti potne stroške iz pristanišča odhoda do Združenih držav. To vsoto mora družba plačati v roke ameriških pristaniških oblasti, ki jo izročijo v roke onega priseljenca, kateremu ni bil dovoljen vstop radi kvote. Le v slučaju, da more parobrodna družba dokazati popolno nedolžnost, ji sme pristojna oblast odpustiti globo. Po starem zakonu ni imel priseljenec nikake pravice do povračila potnih stroškov, ako je prišel čez kvoto in se je moral povrniti nazaj.

Priporočajte in širite „Domovino“!

Novosti

*** Kralj sprejema kmeta.** Te dni je kralj Aleksander sprejel v avdijenci staro korenino, kmeta Mato Božiča iz Srema. Razgovarjal se je z njim nad eno uro. Kralj se je zelo zanimal za položaj kmečkoga ljudstva v Sremu. Kmet je poklonil kralju v pozdrav pristno domače darilo, in sicer 20 litrov slivovke, stare 70 let. Ta preprosta ljubezen je kralja zelo ganila in je obljubil, da pri prvi priliki obišče strica Mateja na domu.

*** Za kraljevo poroko** je do sedaj prijaviilo svojo udeležbo na svečanostih nad 80.000 ljudi iz naše države.

*** Princesa Elizabeta bo okrevala.** Po zadnjih izjavah zdravnikov je soproga grškega prestolonaslednika in sestra naše bodoče kraljice že izven nevarnosti za življenje.

*** Pošte na dan kraljeve poroke** bodo v celi državi za občinstvo zaprte.

*** Pomiloščenja (amnestije) o priliki kraljeve poroke** bo deležnih okrog 15 tisoč kaznjencev.

*** Šolske počitnice o priliki kraljeve poroke** trajajo v Sloveniji v zvezi z binškošnimi prazniki od vštetege 3. junija do vštetege 11. junija. Ker prebijejo učenci te dni večinoma doma pri svojih, odpadejo posebne šolske slavnosti.

*** Grško zastopata pri kraljevi poroki** minister vojne Theotokis in minister vnanjih poslov Bailagis.

*** Jubilejne cigarete.** Monopolska uprava javlja, da izda o priliki svečanosti kraljeve poroke posebne jubilejne cigarete.

*** Rumunski kralj** je v ponedeljek 29. maja na povratku iz Aten prispel v Beograd, kjer je obiskal kralja Aleksandra.

*** Spomenik Miloradu Draškoviću** je sklenil postaviti ministrski svet na državne stroške. V ta namen je odobren kredit 150 tisoč dinarjev. — Kakor znano, je padel minister notranjih poslov Milorad Drašković kot žrtev atentata, ki ga je izvršil komunist Aliagić.

*** Trpka obletnica.** Dne 23. maja je poteklo sedem let, odkar je Italija napovedala nekdanji Avstroogrski vojni. S to napovedjo je bilo natišče slovenskih družin pognanih iz svojih domov in selišč v bedo in pomanjkanje, ki je marsikomu teh nesrečnikov nazadnje udušila kal življenja. Ožja domovina teh bednih, solčna Goriška s Primorjem, pa je postala kraj razdejanja, vsa eno samo strašno grobišče. Pričela se je polniti mera trpljenja, ki jo je potem navrhala Italija še s tem, da je najboljši del Slovenije odrezala od našega telesa. Za sedmo obletnico je posetil te kraje italijanski kralj s kraljico. Vse slavnosti so se vršile v znamenju italijanstva. Komaj par skromnih pozdravov je bilo izrečeno v slovenskem in par besedi v srbohrvaškem jeziku! Ob tej žalostni ob-

letnici je naša dolžnost, da se Jugoslovani v mejah naše kraljevine tem tesneje strnemo in združimo med seboj. Proč s klevetniki, ki hočejo uničiti naše edinstvo! Le v znamenju bratstva in sloge Slovencev, Hrvatov in Srbov je naša sreča in nada onih, ki jih danes še ni med nami. Dokler jim ne moremo pomagati drugače, bodrimo jih vsaj s tem, da se jačimo!

*** Westfalski Slovenci v domovini.** Minulo nedeljo popoldne je prispelo v Ljubljano s posebnim vlakom okrog 450 Slovencev z Westfalskega (Nemčija). Prišli so pod vodstvom nemških duhovnikov, ki pa govore in tudi pišejo neoporečno slovensščino. Došli Slovenci so večinoma rudarji, ki so kljub temu, da živijo v daljnji tujini, ohranili svojo narodno zavest in ljubezen do domovine. Naj bi si pri obisku domovine še utrdili to ljubezen in odnesli mnogo lepih, prav lepih spominov nanjo v daljnji svet.

*** Ameriški Jugoslovani se vračajo.** Od leta 1919. do februarja 1922. se je po statističnih podatkih priselilo v Zedinjene države 31.429 Jugoslovancev, a vrnilo se jih je iz Amerike v domovino 49.734. Torej se je vrnilo 18.305 Jugoslovancev več nego izselilo.

*** «Jugoslavija»,** dnevnik, ki ga izdaja v Ljubljani A. Pesek, menda štje zadnje ure svojega življenja.

*** Odlikovanje zaradi zaslug na polju hmeljarstva.** Nadučitelj g. Petriček v Žalcu je odlikovan z redom Sv. Save 5. reda, ker si je pridobil veliko zaslug na polju hmeljarstva.

*** Gospodarska šola «Kmetijske družbe»** je prejela iz sredstev državne razredne loterije 20.000 kron podpore.

*** Železniški tarifi se povišajo** se s 1. junijem, kakor so bile razširjene govornice, ampak s 1. julijem. Potniški kakor tudi blagovni promet nameravajo povišati za približno 50 odstotkov.

*** Klerikalen tednik «Sedanost»,** ki je izhajal v Novem mestu, je umrl. Zaloval menda ne bo nihče za njim.

*** Spet en klerikalni ptiček.** Ljudomili gospod Korbar, bivši župan na Hrušici, je pred časom sunil Marijo Zorec s tako močjo z desko v obraz, da jo je znatno poškodoval. Za to junastvo mu je prisodilo sodišče 400 K kazni, 2 tisoč kron mora plačati pa Zorčevi v odškodnino za bolečine in povrniti še vse zdravniške stroške.

*** Prve črešnje na mariborskem trgu** so se prodajale te dni po 40 K kilogram.

*** Kamenito krsto s človeškim okostjem** so izkopali pri kopanju novih temeljev na Dunajski cesti v Ljubljani. Krsta je dolga 1 m 72 cm.

*** Železniška nesreča.** Na progji Zidani most-Sevnica sta trčila skupaj te dni dva tovorna vlaka. Pokvarilo se je več vagonov, človeških žrtev pa k sreči ni bilo.

*** Železniška nesreča.** Na progji Zagreb-Stenjevec je te dni padel pod lokomotivo brzovlaka, vozečega proti Ljubljani, poslovodja Josip Kavčič. Kolesa so ga potegnili podse in so ga tako razmesarila, da je bil takoj mrtev.

*** Nesreča na vojaškem vežbališču.** V Novem Sadu se je poročnik Radović z letalom spuščal na zemljo na vojaškem vežbališču, kjer so imeli vaje rekrutje. Aparat je prišel tako nizko, da so bili v nevarnosti vojaki, ki so se hitro vrgli na tla. Ko pa so zopet vstali, so videli, da je eden obležal v krvi. Aparat mu je skoraj popolnoma odrezal glavo. Seveda je bila takoj odrejena najstrožja preiskava.

*** Bodite previdni pri kopanju!** Dne 25. maja je utonil v Savi 16letni sedlarski vajenec Avgust Prešern. Najbrže ga je prijel krč, ker je zašel v premrzlo vodo. Ponesrečeni je

prva letošnja žrtev Save. Naj bi to bilo svarilen vzgled vsem, ki imajo premalo previdnosti!

*** Žena pomagala možu na oni svet.** Pred nekaj dnevi so v Novem Sadu zalotili nekega Rezerja, bogatega lastnika elektrotehnične delavnice, ravno v hipu, ko je vlomil v prodajalno trgovca Vogela. Rezerja so seveda takoj prijeli in zaprli. Njegova žena pa je še isto noč prosila, da bi smela obiskati svojega moža. Prošnja je bila uslišana in Rezerjeva je prinesla svojemu možu cijankalija. Zjutraj so našli Rezerja mrtvega. Mož se je sicer tako odtegnil sodni kazni, toda že isti dan so prijeli ženo in jo zaprli.

*** Temeljita smola.** Pred nekaj dnevi je hotela neka ženska v neki trgovini v Mariboru smukniti kos blaga. Nakan na se ji ni posrečila. Pravočasno so jo namreč zasačili in jo izročili policiji. Toda mamica je bila vztrajna in ni hotela odjenjati. Povedala je na policiji napačno ime in povrhu še vtaknila stražniku v žep 10 dinarjev, da bi potrdil njeno navedbo. Stražnik pa je bil vesten. Zato je zdaj ženska obtožena povelj tatvine še radi podkupovanja uradne osebe. Piše se Alojzija Horvat in je posestnica v Slivnici. V zaporu ima priliko premišljevati, kam pripelje človeka smola.

*** Imam, pa ne dam!** V Mariboru je bil obsojen mesar Uršič na 1200 kron globe, ker ni hotel nekemu uradniku prodati mesa, kljub temu, da ga je imel. Za drugič si bo gotovo zapomnil, kako in kaj se spodboli.

*** Podstrešni tatovi nastopajo zopet po Ljubljani.** Občinstvo se opozarja, naj pazi na sumljive ljudi, ki se potikajo po hišah.

iz raznih krajev

*** V Bizoviku p. Ljubljani** so popivali skupaj v Jagrovi gostilni posestnikov sin Jakob Jager in zidarja Franc Žitnik in Jakob Breskvar. Nato so se ločili. Čim je bil Jager zunaj, je pritekel za njim Žitnik in ga začel obdelovati s sekiro, da se je Jager nezavesten zgrudil na tla. Nato se je Žitnik lotil še Breskvarja, ki se je tudi nezavesten zgrudil na tla. Jagra so prepeljali v bolnico, dočim je ostal Breskvar v domači oskrbi. Žitnik je znan kot sirov pretepač. Oblasti bi morale takšne posirove živine v človeški podobi pošteno zašiti, mogoče bi potem strah pred kaznivo malo krotil te živinske lastnosti.

*** V Bistrici pri Kamniku** je v prepiru prizadel posestnik Martin Slevc hlapcu Ivanu Balantiču z nožem več nevarnih ran na glavi in desni roki.

*** Na Fužinah pri Ljubljani** je neznan tat ukradel orožniškemu podnaredniku Ivanu Dobrovškemu za 2800 kron obleke in perila.

*** Pri Sp. Hotiču** so potegnili iz Save sedlarskega vajenca Prešerna iz Šiške, ki je pred kratkim pri kopanju utonil. Utopljenca so tam pokopali.

*** V Planini pri Rakeku** je 24. maja nenadoma umrla gospodična Iva Krajčeva. Lahka ji zemljica!

*** Pri Breznem** je vrgla Drava utopljenca na breg. Truplo je moško, srednje starosti in že precej strohnelo. Baje je to 34letni rudar Janez Zupančič, ki je 2. maja sam pokopal smrt v valovih Save.

*** V Breznem** je pri posestniku Blažu Kežetu izbruhnil minule dni požar, ki je ugonobil hišo, mlin in vse pridelke ter napravil 40.000 kron škode. Ogenj je nastal na ta način, da je iz dimnika bušilo nekaj gorečih saj na slamnato streho, ki je sevedla hipoma bila v plamenu.

*** V Gorenji vasi nad Škofjo Loko** se je neopaženo priplazil osemletni posestnikov sin Pavel Inglič h konju, ki je bil privezan pri hlevu. Konj se je ustrašil in začel biti krog sebe ter

zadel otroka v glavo in ga hudo poškodoval.

*** V Orehku** je umrla gospa Franja Premru. N. v m. p.!

*** V Krškem** se v kratkem otvori javna telefonska govorilnica. Ob enem izvemo, da se v kratkem uvede avtomobilna poštna zveza Krško-Kostanjevica-Novovo mesto, kar bo za tamošnje kraje zelo ugodno in gotovo vsem dobrodošlo.

*** Na Glincah** je neznan tat ukradel cerkovnika. Odnese mu je 2000 kron razne obleke.

*** V Dračji vasi** je te dni med mašo vlomil tat v hišo Franca Naseta in odnesel 8600 kron denarja.

*** Iz Horjulja** izvemo, da je bil pred deželnim sodiščem pri razpravi 19. maja popolnoma oproščen posestnik in gostilničar Jernej Rode. «Domoljub» je pred časom zlobno poročal, kako je bil Rode obsojen na pet dni zapora, ni pa omenil, da je omenjeni vložil priziv, čeprav mu je to bilo znano. Ali bo «Domoljub» sedaj popravil storjeno krivico?

*** V Veliki Mraševi na Dolenjskem** je izbruhnil te dni ogenj pri posestniku Antonu Zorku. Škoda znaša okrog 300.000 kron.

*** V Mojstrani** je bila ukradena poštarju Mihaelu Ambrožiču iz spalne sobe ura, vredna 15.000 kron.

*** V Domonšavci** so doslej neznan tatovi minule dni vlomili v evangelijsko cerkev in odnesli iz nje vse dragocenosti. S plenom so jo skoro gotovo odkurili čez mejo na sosednje Madžarsko.

*** Pri Sv. Trojici v Slov. goricah** so se na praznik Vnebohoda stekli pijani fantje iz Gošove in Oseka, med katerimi je že dalje časa trajalo sovraštvo. Osečarji so bili v premoči in so Gošovčane hudo zdelali, zlasti neki Č. je dobil hude poškodbe. Končno so prišli orožniki in so spravili pijane pretepače na postajo, kjer so jih strogo zaslišali.

*** V Rušah ob Dravi** se je te dni igral na drči za spravljanje lesa z drugimi otroci petletni sinček kočijaža Weingerla. Med igro je otrok izgubil ravnotežje in padel na tla. Pri padcu je zadel ob kamen in si je tako razbil glavo, da so ga morali nemudoma prepeljati v mariborsko bolnico, kjer je pa že naslednji dan umrl.

*** V Vojniku** vprizori na binkoštni pondeljek šolska mladina mladinsko igro «Kralj Matjaž». — Pretečeni četrtak je ponovil dramatični odsek tukajšnjega Sokola veseloigro «Charleyeva teta». Igralci so rešili dobro svoje vloge.

*** Na Pragerskem** zgradi neki ljubljanski veletrgovec z živino na bivšem Trösterjevem posestvu za kolo dvorom veliko moderno klavnico.

Po svetu

s Strašna eksplozija pri Dunajskem Novem mestu. V municijski tvornici v Blumenau pri Dunajskem Novem mestu je nastala te dni silna eksplozija. Doslej so našli 19 mrtvih, 15 težko in 60 lahko ranjenih. Končno število ponesrečenec doslej seveda še ni ugotovljeno.

s Razorožena Nemčija. Mnogo se govori, da je Nemčija razorožena in da o kaki nemški nevarnosti ne more biti govora. Medzavezniška vojaška kontrolna komisija pa je odkrila v nekaterih mestih več vagonov vojnega materijala, ki je bil izdelan v tajni delavnici v Berlinu. Mi smo rekli in še pravimo, da Nemeč ostane Nemeč, pa ga obrni kakor ga hočeš. Zato bi bilo zelo nepredvidno, če bi se dali uspraviti z nemško pravljico o miroljubnosti.

s Eksplozija v Švici. Dne 26. maja je nastala eksplozija v municijem skladišču pri Lerchenfeldu. Kolikor je doslej znanega, sta dve osebi ubiti, štirideset pa ranjenih.

s Švedi tudi ne marajo boljše vikov. Švedska tozadevna parlamentarna komisija je odklonila pogodbo, ki naj bi se sklenila med boljševisko Rusijo in Švedsko. Proti pogodbi je bilo oddanih 13, zanjo pa 7 glasov.

Zanimivosti

NEOBIČAJNA UPORABA ELEKTRIČNEGA TOKA.

Ameriški listi so nedavno razpisali nagrade za nenavadno uporabo električnega toka. Vsakdo, ki se je potegoval za nagrado, je moral doprinesti dokaz, da mu opravlja elektrika nenavadno službo, za katero se dosedaj še ni uporabljala.

Prvo nagrado je dobil neki gostilničar. V svoji kuhinji je dal napraviti poseben električni ventilator, ki je vsrkaval prijetne kuhinjske duhove ter jih po ceveh razširjal na ulico pred restavracijo, da so mimoideči dobivali skomine in nehote zavili v restavracijo, ki je bila vsled tega vedno nabito polna.

Drugič je dobil prvo nagrado neki gospod, ki si je dal napraviti posebne vrste električno uro, ki je bila v zvezi s številnikom. Ko je postavila kuharica jedila na ogenj, je uredila uro, ki je v določenem času začela zvoniti ter tako opozorila kuharico, da je jed kuhana, oziroma pečena. Pozneje pa je to električno napravo še v toliko izpopolnil, da je obenem pogasila tudi ogenj in je bilo torej popolnoma izključeno, da bi se jed prismojila ali zažgala.

Nagrado je dobil tudi neki ljubezni očec. Majhen sinček, ki je bil razvajen, je ponoči jokal, kakor hitro so ga položili v voziček. Ljubezni očec je ponoči nešteto krat vstal ter jokajoče dete pestoval, da se je zopet pomirilo. Končno pa mu je predsedalo. Sklenil je, napraviti voziček na električni pogon, kar je takoj izvršil. Čim je dete zajokalo, je spojil posebno prirejen voziček z električnim tokom, tako da se je sam zibal in gugal, dočim je lahko očec brezskrbno spal. Iznajditelj je kajpada sprejel nebroj čestitk od raznih srečnih in nesrečnih očetov, ki jih je rešil ponočnega vstajanja in zibanja plakajočih naslednikov.

ALI RASTLINE VIDIJO?

V splošnem je že priznana resnica, da ne žive samo ljudje in živali, ampak v neki meri tudi vse tako zvane mrtve stvari okrog nas. Vendar nam je mogoče le malo izvedeti o načinu njihovega življenja. Zanimivo je razkritje, ki se je zadnje čase posrečilo profesorju Wagerju glede rastlin. Da rastline potrebujejo svetlobe, to je menda znano vsem našim čitateljem. Ravno tako znano je dejstvo, da si rastline svetlobo po možnosti tudi same poiščejo. Tako n. pr. se solnčna roža obrača za solncem, drevesce, ki ga zasadimo v senci, porabi vse svoje sokove v to, da čim hitreje raste in se prerije preko svoje okolice do svetlobe. Zato so taka drevesa tudi zelo vitka in skoro brez vej. Košatiti se šele začno, ko pridejo na svetlo.

Podobna opazovanja so napolila profesorja Wagerja k razmišljanju o tem, če li rastline vidijo. Začel je preiskavati in posrečilo se mu je dokazati, da imajo rastline tudi neke vrste oči. To so za svetlobo občutljivi organi, po bistvu svojega ustroja slični očesu živali ali človeka. Seveda so silno majhni in jih s prostim očesom ni mogoče opaziti. S pomočjo dobrih drobnogledov pa se je posrečilo opaziti, da se rastlina s tisto stranjo, kjer ima raz-

vite imenovane organe, vedno obrača proti luči. Svetloba v teh organih odseva popolnoma enako kakor v naših očeh. S tem razkritjem je profesor Wager gotovo pridobil znanosti velik uspeh in je storil znaten korak naprej v spoznanju narave. Vprašanje pa nastane sedaj, da li rastlina ono, kar vidi, tudi pojmi in razume? Na to vprašanje pa za enkrat še ni odgovora.

ANGLEŠKO «DRUŠTVO ZA VARSTVO ŽIVALI» JEMLJE V ZAŠČITO — MIŠI.

Ravnatelj neke velike tovarne za kablje v Londonu je bil te dni obsojen na denarno kazen v znesku pet funtov šterlingov. Vzrok je prav zanimiv. Kablji, to se pravi, po več električnih žic skupaj, so napeljeni v zemljo. Tam jim pa sila škoduje miši, ker žro izolacijski material, to je ono snov, s katero so ovite posamezne žice in še ves kabel, da ne more elektrika prehajati iz žice na žico, oziroma v zemljo.

Ker so torej miši žrle to snov, je bilo seveda vedno polno neprilik v prometu. Zato je ravnatelj omenjene tovarne poizkusil vse mogoče, da bi snov napravil njenim prijateljicam nevzbitno in tako rešil tovarno in promet marsikake nadloge. Pridejal je torej tej snovi razne sestavine, o katerih je domneval, da jih miši ne bodo marale. Potem je vjel miš in jo je imel tri dni zaprt, ne da bi ji dal na novo pripravljene izolacijskega materiala, ki se ga miš ni dotaknila, temveč je raje od lakote poginila.

Poizkus se je torej obnesel in nova iznajdba je bila tu. Zdaj pa se je oglašilo «Društvo za varstvo živali» in je tožilo ravnatelja, češ, da se je pregrešil proti zakonu, ki prepoveduje mučenje ujetih živali. Ravnatelj je res moral pred sodišče in je bil tudi obsojen. No, kazen bo pač lahko pretrpel; kajti nova iznajdba bo podjetju nov vir dohodkov. Zaradi miši, ki je poginila, se pa menda tudi ne bo porušil svet.

Razno

× **Kaj je bil Krištof Kolumb?** Kakor znano, je Krištof Kolumb doslej veljal za Portugalca. Dne 10. maja pa so v španskem parlamentu razpravljali o tem, kako bi se dokazalo, da je bil slavni odkritelj Amerike Španec. Poslanec Emiliano Inglesias je namreč ugotovil, da kažejo listine in preiskave v Pontevedra, da je tam Kolumbov rojstni kraj. Slavni ljudje imajo res smolo. V življenju so vsem ljudem na poti, po smrti pa tudi nimajo miru, še takrat ne, ko od njih že ni več ne čevljev ne dret.

× **Sultanski pastir.** V Neapolju so prijeli kozjega pastirja Antona Peluzzo, ki ima precej zlega na vesti. Je po postavi lep in močan, zato so ga tudi dekleta imela rada. On je seve to zlorabljal in jih je zavajal v razne zločine. V njegovem zlobnem življenju ga dolgo časa ni nihče motil, ker so se ženske bale njegove moči. Naposled se je le našlo med njegovimi žrtvami pogumno dekle, ki je naznanilo Peluzzo oblastem in povedalo, da jo je nasilno zlorabil. Komaj je bil zločinec pod ključem, se je oglašilo več drugih deklet, ki so povedale isto kot prva. Preiskava je potem dognala, da je imel ta sultanski pastir vedno razmerje s kakimi petimi ali celo šestimi dekleti. Izprva je vsako pridobil nasilno in z grožnjami, kesneje pa jo je prisilil, da je svoje dete umorila. Nekaj jih je plačalo celo z življenjem to neprostoVOLjno ljubezen.

× Kadar se zmede siva glava. V mestu Clevelandu morajo biti prav veseli ljudje. Neka Ana Priznas se je pri 67 letih zagledala v 72letnega «mladeniča». In «fant in dekle» sta sklenila, da hočeta postati mož in žena. Vse je bilo že v redu. Nevesta je že čakala v cerkvi in tudi srečni ženin je ravno hotel noter. Tedaj pridrvi pred cerkev avtomobil in iz njega stopi ženinov sin, pograbi očeta, ga posadi k sebi v avto in odidrija z njim. Nevesta je jokala, toda pomagala nista ne krop ne voda, ostati je morala samica. Pri 67 letih ostati na cedilu je res hudo, ali ne?

× Bacil, ki povzroča legar (tifus). Kakor poročajo, je ruska zdravnica Kritsch baje zasledila bacil, ki povzroča legar. Če se odkrije izkaže kot resnično, bo to po mnenju zdravnikov najvažnejše odkritje tega stotletja.

× Nerešena uganka. V mestu Kussnacht v Švici se je poročil bogati meščan Staider z nekim mladim dekletom. Par mesecev po poroki sta se zakonska ločila. Žena je ostala v njenem dotedanem stanovanju, mož pa si je kupil vilo v nasprotnem koncu mesta. Živ krst ni vedel, zakaj sta se ločila. Kadarkoli sta se srečala, sta se pozdravila, izpregovorila pa nista nikoli drug z drugim. Oni dan je žena umrla. Ko je Staider to izvedel, se je uro kesneje ustrelil. Zapustil je pismo, kjer prosi, naj ga pokopljejo poleg žene. Drugih pojasnil ni bilo in uganka teh dveh življenj ostane nerešena.

× Obisk pred smrtjo. V mestu N. je Karel Miezgulski obiskal svojega brata, samo vedel ni, kako. Bila je tam večja družba, ki nekako ni spadala skupaj. Naenkrat so se začeli prerekati in se nazadnje obdelavati z noži. Karel Miezgulski je pri tem dobil toliko ran, da ne bo mogel nikdar več nikogar obiskati, ker je pač — mrtev.

× Dojenčka jim je dala. Stanovniška beda je danes razširjena po vseh najrazličnejših koncih in krajih Evrope. Včasih nastajajo iz tega prav čudni položaji, nadležni njim, ki stanovanje iščejo, in njim, ki ga iskajočim ne morejo preskrbeti. Tako je te dni v Osterfeldu na Vestfalskem napravila neka mati prav kratko in odločno «prošnjo». Ker je že dalje časa brez uspeha čakala na stanovanje, je povila svoje dete, vzela plenice in malo mleka ter odšla na stanovniški urad. Tam je položila živo darilo uradnikom na mizo in izjavila, da ne pride preje po otroka, dokler ne dobi stanovanja. Če je imela njena odločnost kaj uspeha, nam poročilo žal ne pove.

× Ruska dvorna dama — tatica. Te dni so zaprli v Berlinu nekdanjo rusko dvorno damo, hčerko generala Skarjatina in princese Lubanove. Zelo mlada se je bila poročila z nekim ruskim generalom, toda kmalu se je ločila od njega in se vnovič poročila z nemškim štabnim zdravnikom drjem. Berrischem. Ker je bila bogatih staršev in je dobivala od njih vedno dovolj sredstev, je živela zelo razkošno. Ko ji je mož umrl, je ostala tudi kot vdova v Nemčiji, toda med vojno je začela denarja pomoč iz Rusije pojenjevati, dokler ni ob ruski revoluciji sploh izgubila dama vseh vezi z roditelji. V te raz-

mere se ni mogla živeti in je pričela krasti. Kradla je zlatino, kozuhovino in razne dragocenosti ter oškodovala na ta način mnogo družin za visoke zneske. Policija, ki jo je odvedla v zapore, je to njeno delovanje za enkrat — prekinila.

× Če je les predrag. V mestu Kassel v Nemčiji dela občinskim očetom hude preglavice visoka cena lesa, ki pride zlasti pri manj premožnih slojih občutno v poštev pri pogrebih. Lesena krsta je namreč tako draga, da jo je komaj mogoče kupiti. Zato je predlagal eden izmed občinskih svetnikov, naj bi spravili v promet krste iz mavca (gipsa), ki bi bile mnogo cenejše. Za eno krsto bi bilo treba približno en cent mavca, ki stane 70 mark. Tako bi bili stroški mnogo manjši, krste pa lahko še mnogo lepše izdelane nego so bile lesene.

Za smeh in kratek čas

Strašno.

Kaplan: «Pomisli, Miha, tisti brezverec me je nahrulil in dejal, da sem star osel.»

Cerkovnik: «Strašno, gospod kaplan! Strašno je, kako more reči kaj takega. Saj so vendar gospod kaplan še čisto mladi.»

Dobro se je odrezal.

Brložnik je kupil na sejmu kravo, ki ni bila ravno kaj prida. Ko prizione žival domov, ga nahruli žena: «Pri nas pojde vse rakovo pot. Kar storiš in kakor se ganeš, vedno izbereš najslabše!»

«Pri tebi sem začel!» se je odrezal Brložnik.

Smola.

Andrej vzdihuje: «Pet deklet mi je že priseglo zvestobo, toda še vsaka se je poročila z drugim. Tako sem nesrečen, da ne vem, kaj naj storim.»

Francelj: «O, to ni še vse nič! Vesel bodi, da ni hujšega. Meni je prisegla zvestobo samo ena, ki se me drži kakor klop.»

Andrej: «Katera?»

Francelj: «Moja žena.»

Prenagil se je.

Tujec: «Gospod, ali bi bili tako prijazni, da bi mi posodili par sto kron?»

Gospod: «Saj vas niti ne poznam.»

Tujec: «Zato pa! Če bi me poznali, bi mi jih gotovo ne posodili.»

Lovska modrost.

Lovec, ki je meril na zajca, je zadel — kravo. Iz te smole se je hotel rešiti in je modroval sam zase:

«Dobro, da vem! Prihodnjič bom meril na kravo, potem gotovo zadnem — zajca.»

Ženski kotichek

Češnjava juha. Vzemi 750 gramov češenj, odstrani pečke in deni češnje v dva litra tople vode, ki ji dodaj 60 gramov sladkorja in malo limoninih olupkov. To kuhaj toliko časa, da se češnje dobro zmehče. Medtem vzemi 30 gramov lepe koruzne moke, jo razmoči in dobro zmešaj v mrzli vodi ter prilij tu močnik češnjam. Nato pusti, da vse skupaj še toliko časa povre, da se juha nekoliko zgo-

sti ter daj potem na mizo. Če hočeš, lahko daš k tej juhi na kocke narezanega belega kruha.

Iz belega perila odstraniš krvave madeže tako-le: Podrgni suha krvava mesta z milom, ki ga sproti nekoliko pomakaš v vodo. Nato deni perilo v mrzel lug tako, da bodo vsi krvavi deli v lugu in pusti, da se dobro namoči. Čim bolj je kri prisušena, tem dalje je treba pustiti v lugu. Nato pomencaj; če si prej premalo rabila milo, ga daj zdaj še nekoliko. Nazadnje perilo ožmi in ravnaj pri nadaljnjem pranju z njim tako, kakor sicer z umazanim perilom.

Varčnost je lepa čednost v gospodinjstvu. Boljše je hranjeno jajce, kakor sneden vol. Naša dobra prijateljica nam piše: Stara sem 71 let. Bila sem od svojih mladih let vedno varčna in sem spravljala vse svoje lase, medtem ko so jih morebiti druge ženske metale proč ali pa prodajale. Spredla sem vse in spletla mojemu možu več parov nogavic. Zdaj, ko sem vdova, predem in pletem iz las nogavice zase. Lasje se za tako stvar dajo zelo dobro uporabljati, na kar opozarjam vse gospodinjce. Naj se nobena ne sramuje na ta način varčevati!

Listnica uredništva

Bela Krajina. Cenjenemu našemu prijatelju, ki se pritožuje, da mečemo njegove dopise v koš, sporočamo, da od njega uredništvo «Domovine» doslej ni prejelo nobenega dopisa. Nam samim je nerazumljivo, kako in kje so se mogli dotični dopisi izgubiti.

NOVO SREČO IN VESELJE DO ŽIVLJENJA dobi vsaka dama, ako si svojo vnanjost polepša, ker s tem vsakomur bolj ugaja. Mnogo in vedno se čuje hvaliti, kako priljubljena sredstva za negovanje lepote so:

Fellerjevo «Elsa»-lilijno mlečno milo, Fellerjevo «Elsa»-obrazna pomada in «Elsa»-tanochina-pomada za rast las. Ta sredstva razpošilja: lekarnar Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsatrž št. 360 (Hrvaško).

Kaj je Elsafluid — to se zna!

Lekarnar Feller — Stubica!

Tisoči ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Fellerjev „Elsafluid“

kot lepótilo (kosmetikum)

za nego zob, zobnega mesa in glave ter kot dodatek k vodi za umivanje, ker učinkuje zaradi svojega antiseptičnega, čistečega in osvežujočega delovanja kar najbolje. Ravno tako je priljubljen kot krepko, blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celotnega telesa. „Elsafluid“ je mnogo močnejši in učinkovitejši nego francosko žganje in sploh najboljše sredstvo te vrste. Tisočera priznanja! Z samotom in poštnino za vsakega:

3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica 72 K.

Za prodajalce:

12 dvojnih steklenic ali 4 specialne steklenice 300 K
24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic 570 K
36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 800 K
POSTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa po 5 K in 12 K; Elsa mentolni klinčič 16 K; Elsa posipalni prašek 12 K; pravo Elsa ržbe olje 80 K; Elsa ustna voda 48 K; Elsa kolonjska voda 60 K; Elsa šumski miris 60 K; glicerol po 16 in 60 K; Lysol, Lysoform 48 K; kiselni čaj 4 K; Elsa mrčesni prašek 16 K; strup za podgane in miši po 16 in 20 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA donja, Elsatrž št. 360 (Hrvaško).

S tem obveščam cenj. odjemalce, da sem prevzel za sodne okraje (tobačne rajone) Mokronog, Trebnje, Žužemberk monopolno veleprodajo soli.

Sol je že v Trebnjem v mojem skladišču. Ob enem z naročilom je nakazati tudi denar, ker se naročila brez denarja ne izvršijo.

P. n. trgovcem priporočam skupna naročila v vagonških množinah, da si prihranijo dovoz in tovornino.

VINKO ŠERAK,

trgovina z mešanim blagom in deželnimi izdelki, monopolna veleprodaja soli,

Trebnje.

Novi občinski volilni red za Slovenijo

je izšel in se naroča

pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

S poštnino vred velja 4 Din 25 par.

Delniška glavica: K 30,000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog K 10,000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge za kajitice. — Vloge za tekoči in fire-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davki plača banka iz svojega

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Manice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: za vrednostne papirje in za blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkvalitatneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon: št. 257.